

Részvétávirat

Az egyetem pártbizottsága november 11-én ülést tartott. A testület tagjai egyperces néma csenddel adóztak Leonyid Iljics Brezsnyev, az SZKP KB főtitkára, az Államtanács elnöke emlékének és az alábbi részvétávíratot küldték a Szovjetunió budapesti nagykövetségére:
„Mélységes megrendüléssel fogadtuk a hírt, hogy Leonyid Iljics Brezsnyev elvtárs, a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő harcosa elhunyt. Ezúton szeretnénk kifejezni őszinte részvétünket. A Szovjetunió népeinek gyászában mi is osztozunk.

Budapest, 1982. november 11.

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem oktatói, dolgozói, hallgatói”

Diplomaosztó-ünnepély

Ünnepi tanácsülés búcsúztatta minden karon tanulmányait, vizsgáit, államvizsgájuk befejeztével az egyetem legutóbbi negyedik és ötödéveseit. Az ünnepélyességgel felért a barátok, családtagok, csoporttársak, itt maradó fiatalabbak gratulációja, kézsorítása, ezt-azt kívánó hátbaveregetése. Az általános karon 52, a kereskedelmi karon 72, az ipari karon 110 nappali, esti, levelező és mérnök-közgazdász pályakezdő vette át diplomáját november 10-én, illetve november 19-én. A novemberi diplomaosztó ünnepélyen több éves színvonalas közéleti munkájukért a következő frissen diplomázók érdemelték ki a KISZ-bizottság kitüntető oklevelét: Horn Péter, Márton János, Szentgáli Tamás, Urbán László (általános kar); Gáspár Erika, Szőke Miklós (ipar kar); Kertész Béla, Zoltán Gabriella (kereskedelmi kar).

Sörbál vagy gólyabál címmel cikk a 8. oldalon az idei gólyabálról

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

XXIV. ÉVFOLYAM, 18. SZÁM

1982. NOVEMBER 25.

Szókimondóan, alaphérdéseinkről

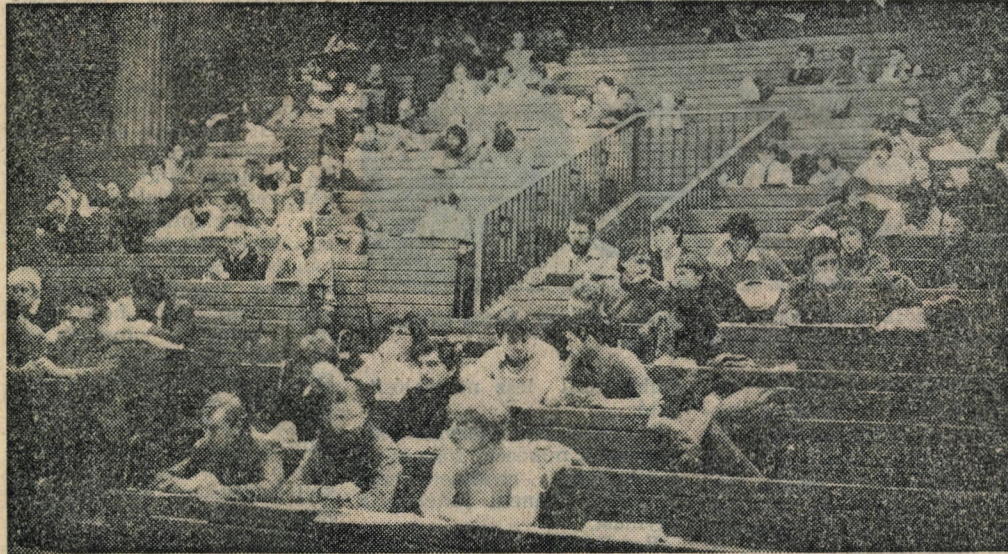
Élénk vita az ifjúsági parlamenten

A tavalyi ifjúsági parlament határozata értelmében egyetemünk állami vezetése 1982. november 18-án ifjúsági parlamentet hívott össze, elsősorban aktuális oktatási-tanulmányi kérdésekről. A parlament feladata az egyetemi intézkedési terv időarányos végrehajtásának ellenőrzése és esetleges kiegészítése, illetve az erről szóló rektori beszámoló véleményezése volt. Az elnökségben helyet foglalt Csizmadia Ernő rektor, Szilvássy György KISZ-titkár és Sándor Péter tanársegéd, a parlament levezető

követelése és ellenőrzése azonban folyamatos feladat. Hiányosságok tapasztalhatók a nyelvoktatás szerveztségében, az óraterhelés és a vizsgaszámok csökkentése, valamint a választhatóság növelése tekintetében. A tanév végéig döntésre kell előkészíteni az általános képzés növeléséről és a szakosítás későbbre helyezésétől szóló javaslatot, tervezet készül a kétfokozatú külgazdasági és agrárközgazdasági képzésről. A reform alaphérdéseiről és rész kérdéseiről tudományos konferenciákat tar-

ló felkészülés, a viták éveit; 1983 vége, de inkább 1984 első fele a minisztériumi és minisztertanács döntések ideje; és a reform bevezetése csak 1984-85-86-tól várható. Adigra készen leszünk a rekonstrukcióval is. Addig viszont, úgy mond, nem tud el- tőrní változtatást, mely az ellen szólna, hogy a mostani tantervet minél jobb színvonalon teljesítsük. Semmiféle reformra való hivatkozással nem enged a folyamatosság-ból. De addig is

szisztematikus munka folyik a reform előkészítésére. Ennek

Gyülekeznek a tanácskozás résztvevői Fotók: Horváth Gábor

elnöke. Mintegy 150 diák és fiatal oktató-dolgozó, és majd ugyanennyi érdeklődő tanár jelenlétében Sándor Péter megnyitó szavai után Csizmadia Ernő rektor tartotta meg beszámolóját. A rektor írásos beszámolója, melyet a résztvevők előzetesen tanulmányozhattak, megállapítja, hogy a képzéskorszerűsítés feladatait az egyetem határidőre, sőt egyes kérdésekben határidő előtt teljesíti. A rövid távú feladatok túlnyomó része is teljesült, a teljesítés minőségének meg-

tanak. A tantárgyprogramok és tananyagok folyamatos felülvizsgálata a terveknél megfelelően folyik. Az utolsó félévi, illetve a 9 féléves szakokon az utolsó két félévi szakszemináriumot diplomakonzultációvá fejlesztettük. A proszemináriumok módszereiről és színvonalának emeléséről megbeszélést tartottak. A rektor szóbeli kiegészítésében elmondta, hogy 1981 a határozatok ismertetésének, egyetemi adaptálásának éve volt; 1982-83 a reformra va-

első állomása az egyetem profiljának tisztázása, céljaink és a főiskolai képzés céljainak kijelölése. Második állomása az általános képzés erősítése, növelése és programjának kidolgozása, majd az új szakosítási program kidolgozása. A kétfokozatú képzést nem egyetemi szinten kívánják bevezetni, hanem az egyetem és a főiskola szervezett együttműködését és a szervezett egyéni átjárhatóság lehetőségének, feltételeinek biztosítását tűzték ki célul.

Ezután kerül sor — többek között — az ismeretanyagok rendszerezésére, hiszen semmi értelme, hogy a reform után is pont ugyanazokat a tárgyakat tanítsuk. Ezeket a változtatásokon mindenképpen keresztül kell küzdenünk magunkat!

Ezután pedig a módszertani kérdéseket kell végigvenni — mondta a rektor. A parlament folytatásaként Szilvássy György mondta el a KISZ-bizottság korreferátumát.

Megállapította, hogy ami a tervidőszak legfontosabb feladatát, a teljes egyetemi képzési rendszer komplex elemzését, átgondolását, valamint a szükséges átfogó tartalmi és szervezeti változások kidolgozását illeti, jelentős a lemaradás ahhoz viszonyítva, milyen nagy horderejű kérdésekről is van itt szó. Előkészítő lépések történnek, de mind ez ideig nem a kívánt mértékben valósult meg az a határozat, hogy e munka az egyetem oktatóinak, hallgatóinak legszélesebb körű részvételével folyjék.

A KISZ-bizottság ezért továbbra is sikraszáll az oktatáskorszerűsítés zökkenőmentes és folyamatos megtervezéséért és életbe léptetéséért olyan szellemben és módon, mint az a Politikai Bizottság, a Minisztertanács, a KISZ KB, a Pártbizottság és az Egyetemi Tanács határozataiban, ill. állásfoglalásaiban is szerepel.

Gratulálunk

dr. Varga Emiliának, a pg-tan-szék docensének, akit a Munka Érdemrend ezüst fokozatával és Tóth Gyulának, a számviteli tanszék docensének, akit a Munka Érdemrend bronz fokozatával tüntettek ki, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulója alkalmából.

A KISZ-bizottság üdvözlö az állami vezetés által — jelentős részben a KISZ kezdeményezésére — szervezett tudományos üléseket. Sürgeti az egyetemi koncepció kidolgozását az is, hogy veszélyeket rejt magában az, hogy komplex koncepció nélkül rövid távú, részleges változtatásokat hajtnak végre. Mindazonáltal a tantárgyprogramok és tantárgyak felülvizsgálata folyik, és az egyes tananyagok, tantárgyak egyetemi szintű vitáiban a KISZ-szervezet, a hallgatók bekapcsolódtak. Folyamatos tájékoztatást kérünk az eredményekről is! Kérjük, hogy a marxizmus-leninizmus egyetemi oktatásának fejlesztési irányáról szóló új határozatot ismertessék meg legalább azokkal, akik az előzetes vitákban részt vettek.

Az új szakkönyvek gyakran nem oktatásra készülnek és rendkívül drágák, tankönyvi áron ritkán kaphatók, a színvonalas jegyzetírásra pedig nincsenek ösztönzők. Kérjük a kérdéscsoport alapos megvizsgálását, szükség esetén a problémák továbbítását a felsőbb szervek felé.

A nyelvoktatásban történt változások ellenére úgy gondoljuk, hogy az angol nyelven kívül is sok probléma van, köztük olyanok is, melyek megoldására a Nyelvi Intézet is képes lenne. Ideje, hogy az állami vezetés levonja a szükséges konzekvenciákat, ezért kiemelt problémaként kezelje a nyelvi kérdést, javasoljuk az IP-nek, egészítse ki az intézkedési tervet azzal, hogy az állami vezetés 1983. I. félévében a KISZ-szel együttműködve vizsgálja meg a Nyelvi Intézet tevékenységét, és hozzon határozatot a nyelvoktatás javítása érdekében!

Nem meggyőző a rektor elvtárs fogalmazása, hogy a kiscsoportos foglalkozások túlnyomó részében az oktatás intenzívebb módszerekkel, a hallgatók aktivitásával folyik. Tapasztalataink más véleményeket tükröznek, fejlődést semmiképpen. Nem is látunk ösztönzést az előrelépés-re.

Lényegi változatlan az, hogy nem történt változás az óraterhelésben, a tárgy- és tanárválasztás lehetőségeinek bővítésében, az alternatívítás és a fakultáció növelésében.

Az új tanulmányi- és vizsgaszabályzat extenzív és formális követelmény-növeléseket is tartalmaz, létrejöttét pedig több hiba — többek között politikai is — kísérte. Javasoljuk a konzekvenciák levonását. A TDK-munka jobb ösztönzése, a tehetséges hallgatók tanszéki munkába való nagyobb bevonása még vár magára. Az oktatói munka hallgatói véleményezésének bevezetése szintén.

Általában: a Minisztérium által leírt KISZ-es jogokat még mindig nem adaptálta teljes egészében az egyetem szervezeti- és működési szabályzata, sem más dokumentum.

A hallgatók szociális problémáira tett állami intézkedések jelentősek, azonban az ösztöndíjemelés nagy hányadát már elvitték az azóta hozott ártételek, és a várható újabb emelések még kedvezőlenebbé teszik a realitást. A szűrt szerződés-kötéseknél az érintett KISZ-vezetőségeknek, már az előkészítés során, egyetértési jogot kérünk. A művelődés, a sport, illetve a fiatal oktatók lehetőségeinek javítására tett lépések a romló feltételek miatt eredménytelenek maradtak. Javasoljuk, hogy az állami vezetés a rekonstrukció alatt

(Folytatás a 2. oldalon)

„A fojtott állapot korlát ugyan, de nyitási lehetőség is lehet”

Egész napos tudományos konferencia a képzés reformjáról

A tanácskozás délelőttjén tele volt a tanácsterem

AZ EGYETEMI REFORM

tudományos tanácskozása november 22-én, 9 órakor kezdte meg munkáját. A több mint 70 résztvevőnek túlnyomó része a főhatóságok munkatársa, a társintézmények oktatója, vállalati, intézményi és intézeti közgazdász, valamint egyetemünk oktatója és hall-

gatója volt. A tanácskozás előre kiadott vitaanyagok alapján folyt, először a korreferátumok, majd a hozzászólások hangzottak el. A vitában részt vevő minden szakember egyetértett abban, hogy a felsőoktatásban sürges a reform, és bár voltak néhányan, akik a kis lépések taktikáját pártolták, a többség

az átfogó, alapvető reform mellett érvelt. Eldől az egyetemi és főiskolai képzés viszonyának dilemmája; az egyetemnek sem forsziózták túlzottan az egymásra épülő képzést, a főiskolák képviselői pedig olyan határozottan ragaszkodtak képzési rendszerükhöz, hogy ez a kérdés le is került a további viták napirendjéről.

Egyetértés mutatkozott az alapképzés kiterjesztésében, a szakosodás késleltetésében, a makro- és mikroszint együttes kezelésében, a közgazdász-üzemgazdász szembeállítás elvetésében, a kötelező tanórák csökkentésében, a választhatóság növelésében. Felmerültek a reform személyi feltételei az oktatókra és a hallgatókra vonatkozóan is, elhangzottak a felsőoktatás finanszírozását megváltoztató javaslatok. Alapos mérlegelés tárgya volt az elkövetkező évek gazdasági és társadalmi reformjainak iránya és esélye éppúgy, mint a felsőoktatási reformot körülvevő közeg jelenlegi helyzete.

A tanácskozáson elhangzottak közül egy reform realitását, megvalósításának politikai vonatkozásaival kapcsolatban először Szakács Sándor hozzászólásából ragadhatunk ki egy momentumot.

Egy reform is, mint minden a történelemben, lehetőségek kérdése. Egy oktatási intézmény sikeres reformjának egyik szükséges feltétele, hogy minél tisztább legyen az a funkció, amelyre alkalmasa kívánják tenni a szervezést (pl. az egyetem 1947-48-as önállóvá válásakor világos funkciója az volt, hogy a következő években, a központi vezetés utasításait gyönyörűen kivitelező embereket képezzen). A másik feltétel, hogy meglegyen az a funkció ellátására alkalmas káderalomány (oktatói, hallgatói oldalról).

Nos, ma a társadalmi, politikai, gazdasági helyzet tisztázatlan. Erősen problematikus, funkció, melynek ellátása

(Folytatás a 4. oldalon)

FIGYELEM!

Hazautazó diákok!

Mint már hírül adtuk előző lapszámunkban, az egyetemisták november és december hónapban hazautazási költség-térítési támogatást kapnak. Ezúttal közöljük az érdekeltekkel, hogy 4. hazautazást

igazolóját a szilveszter követő napokban kell beadni a gazdasági hivatalba (földszint 16. Molnár Ottóné). A támogatást a februári első ösztöndíjjal kapják kézhez a vidéki diákok.

Élénk vita az ifjúsági parlamenten

is javítson a közművelődés és a sport színvonalán.

A fiatal oktatók szakmai-tudományos lehetőségei tanácsként nagyon eltérően biztosítottak, a külföldi tapasztalatszerzés esélye mindenütt nagyon alacsony, az alacsony fizetés továbbra is rendkívül alapvető probléma és nincs átvitelt eredmény a lakáskérdésben.

Biztosítani kellene, hogy a következő években is az idehez hasonlóan sok gyakornok kerüljön az egyetemre.

Végezetül megállapítottuk — mondja ki a korreferátum —, hogy az intézkedési terv sok eleme megvalósult vagy megvalósulóban van, de sok esetben lemaradás tapasztalható. Továbbra is késznek vagyunk és kérjük részvételi lehetőségeinket a feladatok megvalósításában.

Javasoljuk az IP-nek, hogy a rektori beszámolót a korre-

kintést nyújt. Aki mélyebbet akar e téren, menjen filozófia szakra, vagy altemációra. Vagy jelentkezzen nála, ő szívesen leül vele minden héten két pluszóra akár egyedül is.

Ezután jelezte, hogy hozzájárulását nem tudja 10 percen belül (a felszólalás időtartamában) összefogni, olyan kardinális kérdésekben szól. A KISZ „Gondolatok az egyetemi reformról” című kiadványát szerinte nem szabadna kiadni „MKKE KISZ” emblémával, mert a kiadványban annyi politikai-ideológiai hiba van, hogy két óra alatt sem tudná felsorolni.

A reformok szükségesegek, mindig is voltak és mindig lesznek. Nem biztos, hogy

nem lehet következetesen szocialista.

Az autonómiával a helyzet biztos, hogy csak rosszabb lenne.

Kifogásolta továbbá a Gondolatok-ban megjelent, a tervgazdasági logika gyengülésére irányuló megfogalmazást. „A szocializmus, különösen ahogy a kommunizmus felé halad, és a kommunizmus is fővonalaiban — csak tervszerűen létezhet, épülhet és funkcionálhat. A nagyobb vállalati önállóság, a teljesítményelv, a minőség primátusa, az emberi humanizáció magasabb foka a szocializmusban, nem a tervszerűség ellenében, hanem a minőségileg magasabb szintű szocialista tervszerűséggel és tervgaz-

dotta Gondí József, „társadalmunk, mai helyzetünk minden ellentmondása lecsapódik az önkéletben is, és konfliktusokhoz vezet. Nem igaz azonban, hogy a hallgató biológiai és társadalmi érettsége és egyetemi pedagógiai helyzetbeli léte a legalapvetőbb valóságos konfliktus. Ez rendkívül helytelen és értelmetlen. Az, hogy az egyetem pedagógiai működése sok kíváncsival is hogy maga után, ezzel egyetérték és tiszteltem azokat a hallgatókat, akiknek ez okoz konfliktust. De, hogy igaz lenne, hogy a hallgató társadalmilag is minden tekintetben érett — az egyszerűen nem igaz. Sőt, sok tekintetben az ellenkezője az igaz...

Ezután SZÉLL JÁNOS, tudományos szocializmus társzék adjunktusa kért szót.

Nem akartam hozzászólni, mondta, bár az oktatási munkabizottság javaslata egyéni pontjával vitatkozhatnék. Most mégsem erről szólnok, hanem Gondí elvtársra reflektálok. Nagyon sajnálom, hogy ez itt elhangozhatott. Nem is annyira konkrét megjegyzései, hanem az a hangvétel, azok a minősítő jelzők, az az abszolút elutasítás, az a kioktatás! Elszomorít mind ez!

Teljesen nem értek egyet pl. azzal, amit Gondí elvtárs az autonómiáról mondott. Semmilyen marxi-lenini elvvel nem ellenkezik az autonómia! A mai intézményrendszer mégis idegenkedik tőle. Esetleges ideológiai megfontolásokon kívül minden az autonómia növelése mellett szól. Hiszen az autonómia nem függetlenség! A kormányzat normatív alapon is irányíthat!

jutott el, amely már saját tudásgyapradását is gátolja. Ezért a szabályokon változtatni kellene. A diák akkor teljesíti kötelezettségeit, ha annak van oktató: tudásban is, és jegyben is. Ma azonban teljesítménye értékelése nincs bevezetése, és azt sok körülmeny teljesen esetleges teszi.

Ezért szükséges, hogy a hallgató vegyen részt az értékelésben, a személytelen vizsga helyett más módszerekkel, így ha akarja, megállapodhasson a tanszékekkel a tanulási, illetve az értékelési formájában, módjában, időpontjában stb. Ha például sokkal tehetségesebb az átlagnál, ne kelljen végigülni ugyanazokat az órákat, hanem adhatson számot tudásáról előbb, illetve akár később is. Ez a differenciált képzésnek is jó eszköze.

Ezután MÁRIÁS ANTAL tanszékvezető professzor kért szót. Jellegzetes problémahelyzetben vagyunk — mondta. Adottak az észlelt jelenségek és adtak a kívánatos jelenségek. A probléma: mit kell tenni, hogy egyik helyzetből a másik felé jussunk.

Legalább háromféle álláspont kiktisztázódott. Engem nem keserített el Gondí József hozzászólása, mert új színt vitt a palettára! A háromféle álláspont: A „Gondolatok” című kiadvány, a rektoré, és a Gondíé. Számolni kell a rezisztenciával! Ebből a szempontból csak hálasak lehetünk Gondí elvtársnak. Az övé egy fajta rezisztencia.

A reformnak azonban nem a konzervativizmus az ellentéte! A reformnak az álförme az ellentéte! A „Gondolatok” erénye, hogy látja: itt folyamatról, küzdelemről van szó.

Az ifjúsági parlament elnöksége: Csizmadia Ernő rektor, Szilvassy György KISZ-titkár és Sándor Péter, a tanácskozás levezető elnöke

ferátumban elhangzott kiegészítésekkel, módosításokkal fogadja el!

A beszámoló és a korreferátum után Balogh Imre III. éves hallgató kérdést tett fel az elhangzottakkal kapcsolatban: mit jelent az, hogy a rektor a reform előtt semmi olyan változtatást nem tűr, mely zavarja a folyamatosságot?

CSIZMADIA ERNŐ elmondta:

a tanárok a majdani reformra való hivatkozással ne odázzák el az aktuális tananyagfejlesztést, színvonalát; a hallgatók viszont a reform közelsége ürügyén ne lazítsanak, hanem tanuljanak. Semmilyen párdont nem ismer! Nem jeleni viszont ez azt, hogy részleges változtatások nincsenek, lásd a prozeminárium és a szakszeminárium fejlesztése.

Balogh Imre a választ elfogadta.

Vitát KISS GÁBOR (IV. éves) nyitotta meg. Elmondta, hogy az új TVSZ ellenére kéne a jövőben is elővizsgát engedélyezni a diákoknak, akiknek pl. II. vizsgaértékük van félévkor, mint nekik.

CSATA SÁNDOR (II. éves) javaslatokat tett arra, hogy a Nyelvi Intézetben belüli problémák elsimuljanak, megoldódjanak. A tájékoztatás hibáiról, a hiányzó angol tanárokról, a SZET-esek problémáiról (túl erős csoportokba kerültek), a plusz óra- lehetőségek hiányáról, a 15 fős nyelvi csoportokról, az elégtelen tanári fizetéséről, a különböző erősségű csoportok közötti átigazolási nehézségeiről szólt.

GÁSPÁR GYÖRGY (II. éves) két problémát említett. A szociológia másodszaki előkurzusára 50-en járnak, és 20-ban limitálták a felvehető számát; pedig a diákok részéről többre van igény, a tanszék részéről többre van lehetőség; népgazdasági megfontolások pedig nem indokolják ezt az adminisztratív beavatkozást, hiszen a végzők első diplomája így is, úgy is a közgazdasági diploma lesz. Itt plusztudás megszerzésének igényéről van szó, és ez az, amit itt nem engedélyez az egyetem.

A másik probléma: a filozófia oktatás során, két hónap alatt már Sartre-nál tartanak, az oktatás olyan gyors és felkészítés. Emellett röpdolgozatok kérdése az volt, hogy soroljanak fel Lenin 1910. előtti műveiből 5-öt. Ez a dolgozat mennyire volt az önálló gondolkodás próbatétele?

Ezután GONDÍ JÓZSEF, a filozófia tanszék docense emelkedett szólásra.

Az előző felvetésre válaszolva elmondta, hogy az első félévben, a filozófiatörténetben, a filozófia tanszék csak rendkívül felületes átte-

most nagyobb reformra van szükség, mint máskor. A szocializmus történelmében a nagy ugrások nem túl nagy sikerrel jártak. A reform kérdéseivel foglalkozó Periszpókot követően az új anyagban van némi formális javulás, de nem szakmai jellegű ez az anyag, alapvetően politikai-ideológiai koncepció.

Hibák természetesen vannak társadalmunkban és oktatásunkban és lesznek egész a kommunizmusig és azután is. De alapvetően: társadalmunk alkalmazkodott és alkalmazkodik a változó világhoz. Ezt tudomásul kell venni

— hangsúlyozta Gondí József. Majd ezekkel a gondolatokkal folytatta: A munkabizottság azt írja, hogy nem tudjuk biztosítani a hallgatók számára az emancipációt. Ki mondta, hogy tudjuk? A marxisták nem mondták. Ez kispolgári utópia! És miért pont az egyetemi ifjúságnak? Miért nem a szakmunkástanulóké?

A Gondolatok másik felvetése, hogy nem minden réteg szólhat bele (a munkabizottság szerint) egyformán a döntésekbe. Ezt kifogásolva hangsúlyozta, hogy a kommunizmusnak ilyen soha nem ígérték! Személy szerint is szegyelem, hogy filozófiai, politikai képzettséggel ilyen a hallgatók leírta. Ma, a munkahatalomban ilyen követelnie, ez egyenlő megint a pluralizmussal.

Ugyancsak súlyos politikai hibának minősítette a munkabizottságnak az önigazgatással, autonómiával kapcsolatos igényeit. „Teljesen helytelen, szerintem az a szemlélet, amelyik úgy gondolkodik — és a „Gondolatok”-ban a legtöbb rész ilyen —, hogy csak a szocializmus helyi, abszolút önigazgatási rendszere lehetne a szocializmussal valóban adekvát rendszerek; amely a demokratikus centralizmust szétszakítja demokratizmusra és centralizmusra és a demokratizmuson az alsóbb szervek abszolút önállóságát érti, a központi hatalmi szervek pedig csak akkor demokratikusak, ha ezt engedik.

A szocializmus, Marx és Lenin szerint mindenekelőtt a társadalmi erőinek a munkásszámát, államhatalmában való koncentrációját, és ez az államhatalom éppen az, ami a dolgozó nép, a szocialista társadalmi erők és érdekcsoportok legfőbb közös érdekeinek érvényesítését, megvalósítását, tehát önkormányzati és önmegvalósítási szerve, szervezete, intézménye.

Ha ez nem így van, akkor nincs és nem is lehet semmilyen, tehát helyi, nagykörű, egyetemi, közgazdasági egyetemi, hallgatói önkormányzati szerve sem a szocializmusnak(!), illetve az nem, vagy

dálkodással lesz megvalósítható.

A szocialista tervszerűség magasabb, minőségi foka és az érdekeltiségi rendszer nem kizárják, hanem feltételezik egymást.

Rendkívül csodálkozom azon, hogy leendő közgazdászoknak nekem kell ezt itt mondanom. Önöknek kellene ezt nekem tanítani, mert önkéntek ezt jobban kellene tudniuk, mint nekem, filozófusnak. (Ezt akarják pl. tanítani a felsőbb évesek az alsóbb éveseknek? — kérdezem. Ugyanis van az anyagokban egy ilyen javaslat.)

A pénzügyekről szólva a következőket mondta: „Meg vagyok döbbenve, hogy leendő közgazdászok követelik azt, hogy a szocialista állam vegye le a családokról ne csak tanítást, hanem terheit, hanem az az címen, hogy egyetemi hallgatók, most nyújtson egy egész majdani élet még csak el sem kezdett munkájára, előre akkora hitelt, ami a teljes önmegvalósító, önálló élet megalapításához és fenntartásához kell. Ma 600 ezer egyetemi, főiskolai hallgató részére ez a hitel első lépésben több mint 10 milliárdot jelentene... Vagy tényleg azt hiszik, hogy egyszerűen politikai döntés kérdése? Ezzel az egyetlen döntéssel ma teljesen le lehetne ültetnünk az egész magyar népgazdaságot. Ezt akarják?! Gondolom, nem.

Vannak a „Gondolatok”-ban írások, amelyek általánosságban is érintik az értelmiség társadalmi funkcióját. Kultúrák ösztönözés, értékmegőrzés stb. Ezt akar Reagan is mondhatta volna!

A legnagyobb hiányosságuk: az osztályszemlélet teljes hiánya. A szocialista értelmiség funkciója és feladatait vizsgálva, szó sem esik a munkásszámáról, a dolgozó nép, a szocialista állam és forradalom értelmiségi szolgálatáról, arról, hogy ma az értelmiség legdöntőbb hivatása a társadalmi haladás, a szocialista nemzet, az emberiség javának szolgálata és egyéni és réteg önmegvalósítását is csak ezen keresztül, ennek alapján és ezzel együtt szolgálhatja.

A szocialista értelmiségnek nemcsak a hatalom szakmai kontrollját kell elvégeznie, hanem a munkásszámát, a dolgozó nép, a kommunista párt hatalmának és hatalomgyakorlásának maximális magas szintű szakmai, ideológiai és politikai segítségét is és csak ennek részeként, ezzel együtt a hatalom és hatalomgyakorlás kontrollját.”

Ezután a hallgatói lét alapkonfliktusaival kapcsolatos munkabizottsági véleményekkel szállt vitába. Mint mon-

MI IDŐSEBBEK SEM MONDHATJUK ezt ilyen általánosságban és ilyen magabiztosan magunkról. «A nevelőt is nevelni kell» — írta Marx. Különösen nem éret még a hallgató itt az egyetemen, hiszen azért van itt, hogy jól képzett szocialista közgazdász legyen. Így hát „pedagógiai helyzetben” lenni nem hinni, hogy valami elvetendő, káros, kiküszöbölendő alapkonfliktus lenne.”

Végezetül szólt a tömegoktatás és szintézisproblematikáról. Hangsúlyozta, hogy a tömegoktatásnak tömegszerűnek kell lenni, ahol szükségképpen nagy a közepes képességű hallgatók és a nem legkiválóbb oktatók aránya... Ez adottság, amit figyelembe kell venni... Teljesen irreális... az alaptárgyak, kötelező tárgyak néhány (2-3) tárgyban összefoglalt szintetikus oktatására vonatkozó javaslat. „Aki nem akar heti 60-80 órát dolgozni, menjen el az egyetemről és ne legyen közgazda. Az eredeti marxista és nem marxista közgazdasági tudományok iródmát, annak mindenkire kötelező részét nem 1-2 műre kell leszűkíteni, hanem a mai sokszorosára kell emelni. Nincs más út a színvonal-emelésre.” Hangsúlyozta továbbá; a tömegoktatás és az egyéni képzést nem lehet szembeállítani, se az egyiket, se a másikat, se elhanyagolni, se túlbecsülni.

Gondí József felindult előadása után BALATON KÁROLY adjunktus kapott szót. A tudományos diákköri mozgalom új rendszeréről beszélt.

CSANÁDI PÉTER, a KISZ-bizottság munkatársa

az oktatás és a közművelődés viszonyáról beszélt. A kettő nem választható el. Egyik a másik nélkül nem sokat ér. Az egyetemen mégis hátrébb szorult a széles értelemben vett közművelődés; anyagi, tárgyi, személyi lehetőségek romlása. A rekonstrukció további nehézségeket okoz. Ennek kiküszöbölésére javaslatokat tett az intézkedési terv kidolgozására.

KALOTAY KÁLMÁN (V. éves) a nyelvi képzés problémáit és a tanulmányi és vizsgaszabályzat túl késői kiosztását és értelmezését (november 11.) nehezményezte. Javasolta, hogy utóbbi ezért ne is lépjen életbe.

OLÁJ LÁSZLÓ (V. éves) szerint a „Gondolatok az egyetemi reformról” című kiadvány talán eddigi legalapvetőbb elemzése hallgatói létünknek. Józanabb, mint a tavalyi anyag, de továbbra is kellőképpen radikális. Persze, egy ekkora anyagban könnyű hibákat találni! Jó lenne, ha más is készítené hasonló elmélyült elemzéseket, kritikálásra szorították helyett. A legfontosabb, hogy tovább tudjuk adni a fiatalabbaknak egyetemjobbító küzdelmünk lényegét.

SPÉDER ZSOLT (III. éves) Gondí József szavaihoz kapcsolódott. A társadalom, a hallgató, ha nem érett, azért nem, mert passzív befogadói tevékenységre van kárhoztatható, és nem élünk eléggé aktívul, öntevékenysége lehetővé teszi.

A rektor elvtárs szerint addig alig tehetünk valamit, amíg várjuk a miniszterium, a Minisztertanács döntését. Mindig csak várunk! Ahelyett, hogy dolgoznánk!

Az egyetembe addig is be kellene kapcsolni a szakmai-gazdasági élet kiválóságait. Miért ne tarthatna előadásokat egy Kornai vagy egy Horváth Ede? Ezt már most szervezni kéne, nemcsak gondolkodni a reformról és várni a reformot!

Az oktatási munkabizottságnak pontosabban kellene fogalmaznia. Számolnia kell azzal, hogy a mi reformküzdelmünk ideológiai féltelmek, félreértések bénítják meg. A munkabizottságnak van számos túlzása, de munkája semmiképpen sem „kispolgári iluziórendszer”. A javaslaton túlvágyó kényes, az egyetemi vezetőknek pedig jobban odafigyelni a javaslatok érdemi részére.

A hazai reformok bármilyen sürgetőek is, roppant lassúsággal haladnak előre. A súlyos mulasztások megingatták a rendszer konszenzuális alapjait, a társadalom egyensúlyi viszonyai romlottak, sürgetően lépni kellene. Ma az immobilizmus a jellemző. Ezzel szemben természetes reakció az ifjúság (és nemcsak az ifjúság) türelmetlensége. A legszomorúbb nem ez azonban, hanem az, hogy egyre erőteljesebben növekszik a reformhitelenség motívuma. Ezen csak az segíthet, ha felsorakozhatunk egy valóságos reform mellé!

A következő hozzászóló, a III. éves BALOGH IMRE elmondta: az, hogy az adminisztratív túlszabályozás, az extenzív köztársaság nem csökkennek, esetenként növekednek, azt mutatja, hogy az egyetem lépéshátrányban van a gazdasággal szemben. Nálunk a tanterv még mindig mindenki számára minden részletében kötelező utasítás, míg a gazdaság már régóta él az indirekt irányítás eszközeivel is.

Üdvözlő az egyetemvezetés kezdeményezését az általános képzés növelésére. Intézményesen nagyobb önállóságot kér a hallgatók számára. A gazdaságossági megfontolások közé sorolta a nyelvi képzés lehetőségeinek és a nyelvtanítás felszereltségének jobb kihasználását.

VALLÓ GÁBOR (IV. éves) azt kérdezte: miért ilyen „radikális” az ifjúság? Elmondta, hogy a mérnökök, ha 300-as cement kell, 500-ast rendel, hogy legalább 100-as legyen. Így gondolkodnak, minden kiábrándultság mellett is, a fiatalok. Gondí elvtárs azonban a koncepciót nem lényegében, hanem szélsőségeiben ragadta meg, ezzel azonban érzésünk szerint lesöpörte a szélsőségekkel együtt a koncepciót, a koncepcióval együtt a reformot, a reformmal együtt az ifjúságot is!

Ha valaki így beszél a pulpitusról, és a valóságról csak annyit mond, hogy nem is olyan, mint amilyennek látjuk, ez nem politika! Ez az ifjúság félrevezetése! És ezzel „felverte” kell egy-két év múlva előrevinnünk a gazdaságot. Nem lenne szabad ennnyire félvállról venni az értelmiség képzését! Mi nem közepes közgazdászok akarunk lenni, hanem igényesek, jók. A jelenlegi oktatás ezt sok tekintetben gátolja.

Az MSZMP PB, a KISZ KB, az Egyetemi Tanács határozatai egytől egyig az oktatás és a társadalmi-gazdasági élet reformját, reformjait célozzák. Mi ettől lényegében nem térünk el! A mi célunk: közösen munkálkodni a reformokon, nem pedig lesöpörni egymást!

KOMÓCSIN SÁNDOR (IV. éves) arról beszélt, hogy

Ma, itt, látunk reformtörekvést: láttunk ellenállást; és álförme is, bizonyos értelemben. A helyzet sokkal bonyolultabb, mint bármelyikünk is gondolná. En is azt hiszem, ismerem az egyetemet. A „Gondolatok...”-ból kiderült, nem. Ez a „Gondolatok...” jó néhány új elemre felhívja a figyelmünket. A reformok során mindig vitatkoznak az egyetem-főiskola viszonyán, vitatkoznak a tárgyakon, eddig csak az félrelejtették el, hogy itt van a hallgató is!

Ezt nem tudomásul venni, álförmehez vezet!

VIGH ISTVÁN (III. éves) arról szólt, milyen legyen a reform. Az oktatás ma „kényeszerpályán fut, de vannak hátrányosokként formák is az egyetemen. Ma olyan reform kell, hogy az egyetem valódi pályára jusson, és a ma hátrányosokként, különböző öntevékenységi, közösségi formák létfeltételei, sőt ösztönzői is megteremtődjenek.

A reform ma szükséges, de nem szükségszerű! Sajnos, nincs semmi garancia a reformra! Pedig van mihez csatlakozni! Ilyen jó jel a pg-vita, a kialakulóban levő menedzserképzés stb. Azonnal élni kell ezekkel, nem pedig a „bevált” módszerrel: a KISZ oktatási reformjavaslatát beolvaszani az egyetembe, az egyetemi a miniszterbe, a miniszterbe a minisztertanácsba, és tétlenül várni, 2-3 év múlva mi jön mindebből vissza.

Most kell a reform, mert 2-3 év múlva a feltételek rosszabbak lehetnek. Ezt nekünk innen, alulról, támogatnunk kell!

Ez a garancia, hogy lesz reform, és ez a garancia, hogy lesz fogadókészség rá!

CSIZMADIA ERNŐ rektor összefoglalójában szinte az összes konkrét javaslatot (az írásban érkezettek is) elfogadta. Nemleges válasz csak az elővizsga általános lehetőségével, a TVSZ-szel és a szociológiai képzéssel kapcsolatban született. Javasolta, hogy minden szak hallgatói tegyenek konkrét kezdeményezéseket a szak tantervének, az óra- és vizsgaterhelésnek a módosítására, és megígérte, hogy minden javaslatot kiemelten mérlegelnek majd. Konkrét javaslatok nélkül ezen a téren nehéz előrelépni! Küzdeni kell!

Biztosította a hallgatókat, hogy a jövőben méginkább lehetővé teszi a diákok aktív részvételét a reform munkálataiban.

A korreferátummal és a hozzászólók javaslataival kiegészítve beszámolt, illetve intézkedési terve, az alaposan megcsempant létszámú parlament 3. illetve 1. tartózkodással elfogadta.

A tudományos diákköri „mozgalom” jelenlegi rendszerre elfásult, elszűrkült, pedig az egyetlen egyik fő célkitűzése a hallgatók aktivizálása, az önálló, alkotó munkára ösztönzése, az önképzési, közművelődési mozgalmak, a hallgatói szakmai-tudományos tevékenység elősegítése kell legyen. E célok érdekében már rövid távon is változások szükségesek a TDK frontján. Mi áll e változások hátterében és milyen irányú változtatásokra számíthatunk? — kérdeztük az illetékeseket.

CSANÁDI PÉTER, A KISZ-BIZOTTSÁG HELYETTES TITKÁRA:

A magas színvonalú dolgozatok ellenére is lehangelő volt látni és átélni az évi egyezségi konferencia légkörét; a negyedórán elhadart és negyedórán „megvédett” dolgozatoknak a (legtöbbször persze jó indulatú) zsűri előtti „versenyét”, az érdektelenséget, melynek fő tényezője a párhuzamosan dolgozó 4-5 szekció és a visszatérően konkurenciát jelentő tanítás, zh-k egyidejűsége volt; a rohamunkat, ahogy nem egy dolgozatot az utolsó napokban összevagtak; az érdeklődők nélküli, unott eredményhirdetést. Az egész egyetemre kisugárzó jelentőségében legalábbis, nemigen érte el egy jobb középiskola háziversenyének színvonalát. Kimagasló dolgozatok születtek ugyan, de hozzáférhetővé a verseny előtt egyáltalán, utána is csak egy példányban álltak. Nem sok minden ösztönözte a fiatalabbakat a „vonzó” példa átvetelére. Nekünk azonban célunk az egyetemi reform kiharcolásával egyidejűleg a jelenlegi rendszert kiegészítve, mintegy kiegészítve minél pezsgőbb hallgatói szakmai-tudományos-közművelődési közélet elősegítése, és szintén célunk a jobb egyetemi szellem, egyetemi közhangulat, egyetemi hagyományok megteremtése. Ebben a célba szervezésen illik bele a TDK-mozgalom megújítása.

BALATON KÁROLY, ADJUNKTUS, A TDK-TANÁCS ÚJ TITKÁRA:

Nekünk is hasonló a véleményünk. Epp ezért célkitűzésünk a diákköri munka intenzívebbé tétele, a nyilvánosság fokozása, az eredményes munkát végzők nagyobb fokú elismerése. A kedvező ipari kári tapasztalatok alapján a jövőben (tervünk szerint már az idén is) kari TDK-üléseket szervezünk a dolgozatok alaposabb, részletesebb, szakmaibb megvitatása céljából, hogy a szerzők az eredményeket hasznosítva készülhessenek az egyetemi TDK-konferenciára. Ha a hegy nem megy Mohamedhez... alapon az idén nem kérjük hiába, hogy a TDK alatt tanítási szünet legyen, annál is inkább, mert a dolgozatok érdemi megvitatása az eddiginél lényegesen több időt vesz igénybe. Így a konferencia az idén április 18. és 29. között, az esti órákban, valószínűleg a Ráday utcai kollégiumban kerül sorra. A dolgozatok előzetes megismerhetőségének igazán egyszerű módját választottuk: nem három, hanem négy példányban kell beadni azokat, hogy már a megvédés előtt az érdeklődő közönség a könyvtárban tanulmányozhassa azokat.

MÁRIÁS ANTAL PROFESSZOR,

A TDK-TANÁCS ELNÖKE:

A TDK-mozgalom igazi megélénkítése azonban csak akkor várható, ha folyamatos tudományos munka nemcsak a szakkollégium(ok) bázisán folya, hanem az egyes tanáregységek műhelyeiben, a szuggesztív, fiatalabb-idősebb oktatók vonzáskörében is. Ehhez azonban az szükséges, hogy elérjük és az eddigiekkel ellentétben segítjük, hogy minél több ilyen iskola alakuljon ki egyetemünkön. Szükségesnek tartom a különböző hallgatói öntevékeny körök, közösségek, kollégiumok további fejlődését, szaporodását is. El kell érni, hogy ne egyszeri nekibuzdulás, hanem a tudás folyamatos elsajátítása és elmélyítése legyen a tudományos tevékenység lényege.

B. K. T.

NEMRÉG JELENT MEG a HVG-ben egy cikk „Megyek a minisztériumba” címmel. Ez az írás a külkereskedelmi vállalatok és más idegennyelvűvel intézmenyekben dolgozó szakemberek idegen nyelvi műveltségét vizsgálva lehangelő végkövetkeztetésre jutott. Az ilyen vállalatoknál foglalkoztatottak száma a nemzetközi munkamegosztásban való fokozódó bekapcsolódással arányosan nő, ugyanakkor a nyelvismert gyarapodása ezzel nem tart lépést. A tapasztalt, magasfokú idegen nyelvi ismeretekkel rendelkező szakemberek aránya a létszámnövekedés miatt csökken, ugyanakkor a friss diplomások idegen nyelvekben való jártassága nem kielégítő színvonalú.

Agyonkoptait észrevétel, hogy nekünk, magyaroknak többet kellene idegen nyelveket tanulni, hogy megértsenek bennünket és megértessük magunkat a nagyvilágban. A tény megállapításával azonban még nem szaporodik a nyelveket tudók száma. Teni is kellene valamit: egyrészt a nyelvtudás megszerzésére serkenteni az embereket, másrészt megadni, fokozni az ehhez szükséges személyi és dologi előfeltételeket.

Hogy némely rendelkezés mennyire ellentmond a nyelvi analifabétizmus felszámolását követelő józan belátásnak, sőt éppen ellene hat, arra az új értekezési szabályzat a legszembetűnőbb példa. Ez ugyanis kimondja, hogy mindenki legalább az egyik idegen nyelvből vizsgázania kell, de rögtön fel is menti e vizsga alól azokat, akik két tárgyból tesznek közös érettségi-felvételi vizsgát. Eszerint se az orvosnak, se a mérnöknek, se a mezőgazdásznak nincs szüksége nyelvtudásra, mert ugyan ki boldog még egy vizsgatárgyat a vállára venni, ha nem muszáj. A nyelvtudás alapjait a középiskolában kellene megszerezni, de erre a középiskola nem ösztönöz.

NÉZZUK KÖZELEBBRÖL a felsőoktatásban folyó idegennyelvi képzést! A nyelvtanuláshoz két dolog elengedhetetlenül szükséges: tanár és nyelvkönyv. Kevés a nyelvtanár egyetemünkön is. Személyes tapasztalatból nem tudom megítélni, de másokból tudom, hogy sok nyelvtanárt más irányú nyelvtudása akadályoz abban, hogy színvonalas oktató munkát végezzen. A bölcsészkarokon ugyanis főleg nyelvészeket és irodalomokat képeznek, nem for-

ditanak elég gondot a hallgatók beszédképességének fejlesztésére. A KLTE angol tanszékére végzett felmérés például kimutatta, hogy a végzős hallgatók alig beszélnek jobban angolul, mint az újonnan felvett első évfolyosok. Jó néhány évre van még szükségük, míg megszerzik azt a gyakorlati nyelvtudást, hogy egy főiskolai vagy egyetemi tanszéken eredményesen állják meg a helyüket.

Egyetemünk súlyt fektet a színvonalas nyelvi képzésre. Ennek számos jele van: jól képzett, köztük anyanyelvű tanárok foglalkoznak a hallgatókkal, új orosz nyelvkönyv jelent meg, jól működik a nyelvi labor, amelynek hanganyaga hazai szinten kiemelkedő minőségű és színvonalú, gyakorlati az idegen nyelvű filmvetítések stb. Persze vannak lemaradások is. Aligha lehet 10-15 változatlan utánnyomást megért tananyagból korszerű módon tanítani, hiszen azok szöveg- és gyakorlatanyaga egyaránt elavult.

Szóvá szeretnék tenni néhány kedvezőtlen hatású módszertani eljárást is, melyek a nyelvórákon passzív hallgatósnak méginkább kedvet szegnek. Nem világos, hogy például szeptemberben a III. évfolyam nyelvigenyes szakjain miért kellett orosz nyelvből a 6. leckevel kezdeni a munkát. Úgy érzem, ez megzavarta az új tankönyv eredeti koncepcióját. Az is megtörtént, hogy ugyancsak oroszról röpdolgozatot (!) írtak a fenti tankönyv 6., 7. és 8. leckéjéből. Hozzávéve még az első három olvasmány anyagát is, amelyet előzőleg a legtöbb csoportban a félév végi beszámoló témájául jelöltek ki. Tudommal röpdolgozatot csak az arra az órára feladott anyagból lehet írni. Milyen megfontoláson alapul az a elképzelés, hogy három teljesen ismeretlen olvasmány anyagát egy hét alatt minden gyakorlás nélkül elsajátítsuk, amikor időközben két másik tárgy zárthelyi dolgozatára is készülünkkel kellett?

Az orosz tankönyv-sorozatot jónak tartom. Van azonban véleményem szerint egy hibája, az ti., hogy nem számol valójában az első évfolyam tudásszintjével. Aki nem orosz tagozatos osztályba járt, katona is volt egy évig, az csak nehezen birkózik meg a könyv igényes szövegeivel. A nyelvtan gyakorlására alig marad idő. Az lenne a jó, ha már első évben is úgynevezett nyelvigenyes és nem nyelvigenyes csoportokat indítanának, és ez utóbbiaknak kevésbé magas színvonalú anyagot tanítanának. Mint hogy a nyelvigenyes szakokra ugyanis „belépő” tesztet kell írni, az oda pályázók, hisz nyilván van ambíciójuk, úgyis bekerülhetnek. A többiek pedig nagyobb haszonnal forgathatnának egy kevésbé nehéz könyvet. A teszt bevezetése helyes döntés volt, igazságosabb lett a nyelvigenyes szakokra való jelentkezés elbírálása. A nyelvtudás színvonalán az persze nem változ-

tat, mert a keretszámot a tudásszinttől függetlenül betöltik.

AZ OROSZNYELV-KÖNYV harmadik kötetére sok a panasz. Az olvasmányok túl elvontak, nehéz a nyelvzetük, feldolgozásmódjuk nem szituatív. Ezért anyaguk elsajátítása meglehetősen nehéz.

Az angol és német nyelv-oktatásban is vannak zökkenők. Nagyon drágák az első és második évfolyam angol nyelv-könyvei. Az oktató is kevés. A német nyelvkönyvek nagyon elavultak, egyik-másik szöveg 20-25 éves állapotot tükröz. A gyakorlatok nem korszerűek, nem beszédközpontúak. A harmadik évfolyamon egyáltalán nincs tankönyv. Megállapítható, hogy az orosz tananyag egyenletesen jó színvonalával szemben mind az angol, mind a német nyelvoktatás első két évének anyaga sokkal gyengébb. A hiányzó harmadéves német tankönyv pótlására készített fénymásolt szövegek témaválasztásával kapcsolatban megismételhetjük az orosz könyv szövegeiről elmondottakat. Ehhez hozzájárulnak még a gépelés közben elkövetett elírások, kimaradt sorok, melyek sokszor értelmetlenül teszik a szövegeket. Az olvasmány kísérő tematikus kérdések alig-alig adnak nyelvtudást fejlesztő, beszédre ösztönző lehetőségeket a nyelvtanárnak és a hallgatónak.

Mind az angol, mind a német nyelvi csoportokban gondot okoz a hallgatók gyakran nagyon eltérő nyelvtudása. Ez a jóknak is, a gyengébbeknek is hátrányos. A szintek kiegyenlítése az adott időkeretben aligha lehetséges. Talán jobb lenne vegyes csoportok helyett erősebb és gyengébb csoportokat szervezni.

MINDENT EGYBEVETVE a következő feladatokat kellene megoldani a nyelvi képzés színvonalának emelése végett:

- a hallgatóknak jobban „szívügyévé” kell tenni a nyelvtanulást, és ehhez a Nyelvi Intézet munkatársaitól is pozitív ösztönzést kell kapniuk,
 - ki kell küszöbölni az említett dologi és módszertani hiányokat,
 - jobban figyelembe kell venni a hallgatók tudását a csoportbeosztásoknál és az oktatási módszerek megválasztásánál,
 - a Nyelvi Intézetnek szorosabb kapcsolatot kellene fenntartania az egyetemmel, hogy ne fordulhassanak elő félreértések, összehúzóerők, teljesíthetetlen követelmények.
- Azt hiszem, hogy ezeket a feladatokat odafigyeléssel, jobb szervezéssel könnyen meg lehet oldani. Ami a tananyag korszerűsítését, új és megfelelő tankönyvek írását illeti, szorgalmazni kellene az MM-nél az ehhez szükséges anyagiak fokozatos biztosítását.

Szanyi

A Rajk László Szakkollégiumnak nyolcvan tagja van, közülük egy — Som Emília, harmadéves, ipari szakos hallgató. Emi már egy évet eltöltött itt, így ma már elmondhatja magáról, hogy van szakkollégista múltja, kellő áttekintése a kollégium életéről, munkájáról.

Nem tartozik a kivételes teljesítményt nyújtók közé, egyelőre nincs a birtokában TDK-helyezés vagy bármilyen más kitüntetés. A kollégiumhoz azonban hozzátartozik a személyisége, hisz ő, s még sok hozzá hasonló „átlagos ember” alkotja tulajdonképpen azt, amit úgy hívunk: Rajk László Szakkollégium.

Emi arra kértem, mondjon néhány szót arról, hogy mik a gondjai, terveit, hogy érzi magát a kollégiumban.

— Elsőként azt kérdezném tőled: hogy vagy mostanában? — Most éppen egy kicsit rosszul, mert még a mezőgazdasági munkán alaposan megfáztam. De félretéve a viccet — picit fáradtan. Miután visszajöttünk az mg munkáról, teljes intenzitással beindult az év az egyetemen is, a kollégiumban is. Az egyetem tavalyhoz képest jobban leterhel, mert négy gyakorlati jegyes tárgyunk van, s ezeket bizony muszáj folyamatosan tanulni. Aztán nekibuzdultam a nyelvtanulásnak is, középhaladó szinten németet tanulok.

— A szakkollégiumban — a lezárt reformok nyomán — az ideitől kiemelt jelentősége van a nyelvi képzésnek. Azaz: célként tűztük ki, hogy minden szakkollégista legalább egy nyugati nyelvet tanuljon meg minél magasabb szinten egyetemi évei alatt. Neked talán éppen ez a kíváncsi adta meg az utolsó lőkést?

— Igen, ez is, de inkább az hajt, hogy beláttam, a nyelvtanulás egyszerűen elengedhetetlen ma már.

— Ha már sztereotíp kérdéssel kezdem a beszélgetést, hád tegyek fel még egy illyet! Mit csinál mostanában?

— A tanuláson kívül szinte minden időmet a kollégiummal kapcsolatos dolgok kötik le. Részben a kollégiumi előadá-

EGY A NYOLCVANBÓL

sok töltik ki az estéimet, részben pedig az önképzést. Egy kollégista társammal együtt TDK-t szeretnék írni idén, ami azt jelenti, hogy alaposan neki kell veselkednem a témának. Egyelőre még nagyon az elején járunk a kutatásnak, olvasásnak, de szerencsére még messze van március 7., a TDK leadási határideje...

— Megtudhatjuk, mi ez a téma? — A „második” gazdaság igazat. Engem elsősorban a „második” gazdaságnak az életmódra gyakorolt hatása foglalkoztat, szerzőtársamat pedig a második gazdaságnak a gazdaság egészében betöltött szerepe ill. a gazdasági növekedéssel való összefüggése érdekli.

— Hogy vagy megelégedve a kollégium idei programjával? — Ha minden tervezett programunkat sikerül is megvalósítanunk, szinte nem lesz olyan este, hogy „otthon” kellene ülni. Persze, ez nem jelenti azt, hogy én minden előadásra, összejövetelre el is megyek, hiszen akkor se tanulásra, se olvasásra nem jutna elegendő időm. Bár sok dolog érdekli, minden nem fér bele az időmbe. Aztán nagyon fontosnak tartom, hogy jusson elegendő időm a barátaimra is.

Sajnos, egyelőre még nem igazán tudok szelektálni a feladatokat, hallgatni, — nézni — és tennivalók közt. Pedig hosszú távon nem megy, egy fenékel sok lovat megülni. Egyelőre két-három napos időszakra tudom csak megtervezni az életem.

— Eddig csupa komoly dolgról beszélünk, pedig mindketten tudjuk, azért nálunk nem mindig tanulásról, szakmai munkáról folyik a szó. Igen gyakran „csak úgy” beszélgetünk, együtt vagyunk. Te például kikkel vagy szívesen együtt? — Azon az emeleten, ahol lakom egy jól összeszokott baráti társaságom van. Hozzájuk

fűznek a legszorosabb szálak, rájuk mindenben támaszkodhatom. Nekik köszönhetem, hogy a legnehezebb pillanatokban sem érzem magam egyedül. Sajnos a kollégium épületéből kifolyólag a többiekkel, akik más emeleten laknak, sokkal kevesebbet találkozik, sokukkal teljesen felszines a kapcsolat. Ezen szeretnék — többek között én is — változtatni, de ez nem olyan egyszerű. Nem vagyok az a fajta ember, aki ismeretlenül bekopog egy másik szobába, s ott leül beszélgetni. Pedig talán csak ennyi lenne az egész.

— Befejezésül azt kérdezném, hogyan képezed a jövőt, ha majd egyszer elhagyod a

kollégiumot, befejezed az egyetemét?

— Hát, ez az a kérdés, amire még gondolni sem szeretek. Nálam is, mint szinte minden vidékinél fennáll a dilemma: Pest, vagy vissza haza? Az előbbi a lakáskilátások reménytelensége miatt kényszerít struccpolitikára, ha meg arra gondolok, hogy el kell válnom a barátaitól, s szinte teljesen egyedül kell kezdenem az életet otthon, összeszorul a torkom. Tényleg nem tudom, mi lesz.

Egyelőre azonban még van több mint másfél évem itt a kollégiumban. Addig is szeretnék minél több tudást, élményt magamba szívni, hogy az itt felhalmozott tartalékok sokáig átsegítsenek a nehézségeken.

Májér Beáta

A Hazafias Néprfront gazdaságpolitikai munkabizottsága mellett működő Fialat Közgazdászok Klubja november 17-én vitát rendezett a néprfront Belgrád rakparti székházában. A vita témája a két-szintű bankrendszer kérdése, résztvevői: Huszti Ernő (MNB főosztályvezető), Riesz Miklós (MKKE pénzügyi tanszék vezetője), Asztalos László és Surányi György (Pénzügykutatói Intézet tud. munkatársai).

A 68-as gazdasági reform óta a piacgazdálkodás egyre nagyobb teret nyer gazdaságunk működésében. Ezzel a tendenciával párhuzamosan több szakember szerint szükségeszerű — a korábbi közvetlen tervirányítási rendszerben kialakított — egyszintű bankrendszer intézményi átalakítása. Az ehhez kapcsolódó eltérő nézetek képezték a vita tárgyát.

Mindenki egyetértett abban, hogy a jelenlegi gazdasági környezet nem kedvez a modern értelemben vett kétszintű kialakításának. Alapfeltétel ehhez az ár- és jövedelemszabályozás normatívtásának kialakítása lenne.

Vita a bankrendszer felépítéséről

Huszti Ernő véleménye szerint nem az intézményi rendszer felépítése a lényeges, hanem a jegybanki és a hitelbanki funkció megfelelő érvényesítése, illetve különválasztása. A jegybanki funkció a finanszírozási rendszer népgazdasági szintű irányítását, a pénzügyi szervezést jelenti. A hitelbanki (üzletibanki) funkció feladata elsősorban a gazdaság hitelezése. Ezt a két feladatot jelenleg egy szerre látja el a központi bank, így nem érvényesül a tisztánlátás. A kormány természetes szempontok alapján hozza meg döntéseit, a pénzügyi korlátok figyelembe vétele nélkül. A két funkció elválasztása esetén tekintettel az állami költségvetés meghitelezésére a makro- és mikro szintű érdekek jobban átláthatóvá válnának.

Surányi György és Asztalos László nemcsak a bankrendszer, hanem az egész pénzügyi rendszer megváltoztatása mellett foglalt állást. Ismertették elképzelésükben a pénzügyi

rendszer két egymást kiegészítő, önálló funkciójú alrendszerre — egy monetáris és egy fiskális alrendszerre — osztották be. Ezt ők egy „másfélé” bankrendszernek nevezték, amelyben a jelenlegi egyetlen monopol bankot egy több egységből álló oligopol felépítmény váltaná fel. Ennek főbb előnyei az egyértelmű elhatárolás (és az ezzel járó tisztánlátás), a terv és piac jobb koordinációja, a hitel optimálisabb allokációja, a vállalatok egyoldalú kényszerhelyzetének (csak egy helyről vehetnek fel hitelt) feloldása.

Riesz Miklós nem ért egyet az intézményi rendszer változtatásával, de a jelenlegi gyakorlaton, szerinte is mindenképpen változtatni kellene. Ezt mindenképp a szigorú hitelezési korlátozásoknak egy „lezserebb” hitelezéssel való felváltásában látja. A vállalatok túléléseire van szükség, bízza a rövidesen bekövetkező gazdasági javulásban. Kétszintű bankrendszer esetén sem való-

sulhat meg a bankok „élet-halál” harca, mert a bankok nem bukhadnak meg a mai modern gazdaságban. Így a korlátok nélküli üzleti bankok tönkreterhetik a gazdaságot. A tőkés bankrendszerben (gyakorlatilag) sem érvényesül sem az államtól való függetlenség, sem az anyagi érdekeltség alapuló hitelezés. Ezt az ismertett elképzelések sem tudják megvalósítani. Nem ért egyet a hitelmonopólium feloldásával sem.

Az álláspontok ismertetése után érdekes vita folyt le. Ennek során többek között a vezetői érdekeltég, a vállalati csődeljárások, a nyílt érdekütköztetés, a hitelező bankhoz való megkötöttség, az utóbbi időben alakult üzleti bankok (CIB, Innovációs Alap stb.), a betétnyújtók és a hitelezők közötti alternatív választhatóság volt a téma.

Végül a vita lezárására nem került sor, hiszen erre nem is volt szükség. A vita tovább folyik, hogy egy — a gazdasági szerkezetünknek és más adottságainknak jobban megfelelő — megoldást találjunk.

Abaházy János

Egyetértés a fő elvekben és irányokban

Az egyetemi pártbizottság oktatás- és tudománypolitikai munkabizottsága november 16-án a KISZ oktatási reformmunkabizottságát látta vendégül, és megvitatta annak (közre is adott) „Gondolatait”.

KERÉKGYÁRTÓ GYÖRGYNE

a párt- és oktatáspolitikai felelőse kérte: keressük a közös pontokat és alakítsunk ki véleményeket a fő kérdésekben, így pl. az egyetemi jelleg, az egyetemi-főiskolai viszony, a közgazdász-funkció, az alapvető oktatási formák tekintetében. Elsőként

LANTOS IMRE

elvtárs kért szót, és ellenes-revételeket fogalmazott meg. Szerinte pl. nem igaz, hogy egyetemünk a közgazdasági képzésben monopóliumhelyzetben van, és hallatlanul káros lenne ezen állítólagos monopólium helyzet gyengítése. Támadta a konvertálható általános ismeretek készítése oktatásának erősítését a szakképzés rovására, mondván, a szakirányultság ma is túl kevés. Az anyag szerint nem veszt tudomást arról, hogy képzésünk tömegképzés. Nem új reform a feladatunk, hanem a Berend-Stark-féle, részben visszarendeződött reform továbbfejlesztése — mondta.

KÖVES PÁL

elvtárs is bírálta az anyagot. Nem olvasható ki, milyen is legyen az oktatás, nem látja a munkabizottság fejlődését. Ennek ellenére rengeteg a szimpatikus részlet és szimpatikus a reformkérdések tisztázó napirenden tartása. A reform ügyében lassan haladunk, de a fiatalok nélkül még itt sem állnánk — mondta. Egyetért, hogy az egyetem legyen magas színvonalú, tevékenységcentrikus, stb. de a szélsőséges hallgatói elképzelések ösztönző jellegűek ellenére egyetemzüllesztő mértékben ellentétes hatásúak. A színvonalasabb egyetem nem jár kevesebb kötöttséggel és több szabaddal!

STARK ANTAL

elvtárs jórészt ellentmondott az eddigieknek. Millió jel mutatja: sürgető a változás — mondta. Nő az oktató-hallgató igénytelensége, munkáról való leszokása; torz társadalmi kép alakul ki a hallgatóban stb. Most, azonnal kell a reform. Az anyag ezt célozza! Sajnos, némely helyen több mint megfogulatlan, és e ziccerrel megint ki is fogják forgatni, de

alapjában sok értékes gondolatot tartalmaz. Így az értelmiségképzés mikéntjéről és hogyanjáról, az elmélet és gyakorlat kapcsolatáról, az anyagi függőség csökkentéséről stb. Radikális változás kell! Az egyetem legyen egyetem, ehhez kell az alternáció, az önállóság növelése, a kötöttségek, a specializáció mérséklése. A konkrét hogyanokat azonban még kutatni kell!

MEGYERI ENDRE

elvtársnak egy-két mozzanat kivételével nagyon szimpatikus az egész koncepció, ha az így képzett emberek elméleti közgazdászok, kutatók stb. lesz-

nek. Ez egy elméleti szak leírása, legyen hát elméleti szak! A vállalati közgazdászok azonban más képzés kell, bár nekik is a jelenleginél jóval nagyobb választás, önállóság. Valóban nem kell pl. minden iparosnak mérlegképes könyvelői oklevél, csak aki akarja. (A többség akarni fogja, mert a vállalatnál tudni kell könyvelni.) Célravezető lenne minden tárgyból egy átfogó „Bevezetést” tanulni, mint más egyetemeken, és a részleteket alternáció keretében!

SZABÓ KATALIN

elvtársnő az anyag szinte minden fő törekvésével egyetért.

Növelni kell a színvonalat, választhatóságot, demokráciát, nyilvánosságot, külső kontrollt. Sajnos azonban a jelenlegi hallgatói tömegek nem hajlandók gondolkodni, nem hajlandók választani. Epp ezért húzódni alá, ami az anyagban is szerepel: legfontosabb a képzés differenciáltsága. Összességében azonban nem látja a reform anyagi feltételeit, így a jó munka anyagi megbecsülését. (Hiszen ma kontraszelekció érvényesül.)

VÁGI FERENC

elvtárs szerint az anyag nem a „van” következetes kritikájára épül.

HUSZÁR ERNŐNÉ

szerint hallatlanul pozitív, hogy a hallgatók nemcsak a mai oktatást nem akarják, hanem akarnak is valamit és azt tevőlegesen sürgetik. Az is pozitív, hogy nem csalahatatlant koncepciót állítanak fel, hanem vívódó gondolataikat tükröztetik. Persze a reform nem mindenben legyen ilyen, mint amilyet leír az anyag.

KERÉKGYÁRTÓ GYÖRGYNE szerint is nagyon pozitív, hogy van ilyen anyag, bár egy kicsit meghaladta készítői erejét e vállalkozás, sok benne az illúzió és túl absztraktak a gondolatok. Pontos a differenciáltság, az integráltság, a választékos, a teljesítményelv, az érdekeltég, de a pontos mikéntekre még egyikünk sem tudja a választ.

A KISZ-MUNKABIZOTTSÁG TAGJAI

néhány félreértelmezést próbáltak eloszlatni. Így az anyag kulcsszava nem az „elméleti”, az „elit”, hanem a „differenciált”. Nem „partatlan” általános képzést akarnak, hanem rugalmas (egyéni) specializációt. Nem „kötetlenséget” akarnak, hanem közvetett szabályozást, ösztönzőket a direkt irányítás helyett. Az anyag pedig azért nem bocsátkozik a módszerek részletes kifejtésébe, mert sajnos ez ideig a legalapvetőbb irányok közös kijelölése is kevés.

A két bizottság végül megegyezett, hogy az alapelvekben, a főbb irányokban nagyjából egyetért, a konkrét hogyanokra azonban — a realitásokhoz képest — az egyetemi integrált reformfolyamatokba kapcsolódva együttműködve kutatja tovább a választ.

K.—M.

— st —

Tudományos konferencia a képzés reformjáról

(Folytatás az 1. oldalról)

szükséges ezért szintén tisztázatlan. Erősen problematikus, hogy a rendelkezésre álló káderállomány milyen követelményeknek felel meg. A helyzet reménytelennek látszik, bár elképzelhető, hogy a lehetőségek nem ott adóttak ahol szeretnénk.

Kovács Géza ezzel kapcsolatban zárszavában megjegyezte, hogy a foytott állapot ugyan korlát, de nyitási lehetőség is lehet, mert a társadalom strukturális problémáinak éleződéséhez, töréséhez, az események felgyorsulásához vezet.

ENNYIT RÖPTEBEN

a realitásokról. A pillanatnyi politikai állapotokról hű képet festett Kovács Sándor hozzászólásának néhány gondolata:

Nem ártott volna, ha ez a tudományos tanácskozás a Kovács Géza szerkesztette anyag által felvetett kilenc kérdésben, problémakörben állást foglalt volna. Mivel nem fogalmazódtak meg elég markánsan a kérdések megoldásának fő irányai — problematikus lesz a továbbhaladás.

Szükséges volt ez a megbeszélés, hogy az álláspontok világosabbak, egyértelműbbek legyenek. Ez utóbbi tényen sokat rongál, hogy az egyetemről nem volt jelen minden „fontos” ember (pl. csak négy tanszékvezető jelent meg), lé-

nyeges lett volna megtudni, hogyan vélekednek ezekről a kérdésekről, főleg az egyetemi vezetéseknél, mert volna erre szükségük törekvései orientálásához.

Plasztikusabb, konkrétabb reformelképzelésekre lenne szükség, hogy megvizsgálhassuk az alternatívák következményeit — választhassunk közülük. Mivel reformügyben a közeljövőben a gyakorlati cselekvés veszélye nem fenyeget, lehetősége van (s meg kell tenni) egy nyitott vitának, hogy jobban megalapozott elképzelésekhez jussunk.

Egyetértett Bihari Mihály közismert megállapításával, miszerint csak egy felülről, központból induló reformnak van realitása. Ez az egyetemi viszonyokat illetően kiemeli az egyetem felső vezetésének felelősségét, abban a vonatkozásban, hogy mit tesz a reform előrevivésének kérdésében (milyen bizottságokat hoz létre az elképzelések megvitatására stb.).

Ezt látszik aláhúzni az ipari karon végzett empirikus felmérések eredményeként lezáruló tény, miszerint a tanácsok a legkisebb bírálatra is heves ellenkezéssel reagálnak, ambícióik a tudományos alapokon való fejlesztésre minimálisak.

A tanácskozás lapzártakor még tartott.

Tájékoztató

A KISZ BUDAPESTI UNIVERSITAS BIZOTTSÁGA
1982. OKTÓBER 19-I ÜLÉSÉRŐL

Az Universitas KISZ-bizottság legutóbbi ülésén három napirendi pontot tárgyalt.

Folytatódott a főiskolai KISZ-szervezetek helyzetének és a bizottság főiskolai területet irányító, segítő munkájának megvitatása. Sajnos, a helyzetelemzéssel és a megoldási javaslatok kidolgozásával nem sikerült végezni, csupán a problémák összestése került terítékre.

Az Universitas ezután megvitatta az egyetemi-főiskolai réteg nyilvánosságának helyzetét és eszközkészletének fejlesztési lehetőségeit.

Az előterjesztést készítő munkabizottság megállapította, hogy társadalmi érdek a felsőoktatásban a magáért felelősséget vállaló, a társadalmi cselekvésben bizottsággal részt vevő, azt irányító, magától ismerő és fejlesztő értelmiség képzése; és rétegérdek, hogy a heterogén hallgatóság megteremtse saját nyilvánosságát, mely képes arra, hogy viszonylag homogén rétegsztruktúrába integrálja a szét-szórt, egymásról alig tudó, rendezetlen egységeket és egyéneket. A rétegnyelvőség feladata nemcsak a réteg önmagára irányuló, önmagában tükrözött érdekkifejezése és információáramlása, hanem a kifelé, a társadalom egészére, ill. más rétegek, szervezetek, intézmények felé való érdekközvetítés is. A KISZ csak úgy tudja ellátni politikai rendszerbeli feladatát, ha megteremt a réteg

demokratikus nyilvánosságát. Ez a közösen kimunkált és elfogadott programnak és cselekvésnek szükséges (de nem elégséges) feltétele.

Az Universitas az elemzéssel tartalmilag egyetértett. A továbbiakban hosszas vita után egyhangúlag elfogadta, hogy az illetékes szerveknél kezdeményezi országos hatáskörű, hivatásos szerkesztőkkel működő felsőoktatási réteglap létrehozását. A javaslat részletes kidolgozását a következő ülésig az erre a célra kibővített munkabizottságra bízta.

Az Universitas ezután számba vette a rétegnyelvőség egyéb lehetőségeit, kiadványait, fórumait, szervezeteit. Ennek részeként a BUB megvizsgálja a rétegen és annak nyilvánosságában elfoglalt helyét.

Az Universitas végül állást foglalt a budapesti KISZ-bizottságra vonatkozó, a felsőoktatást érintő határozatok végrehajtásának állásáról, majd egyéb ügyeket tárgyalt. Tarcsi Gyula, a Budapesti KISZ-bizottság első titkára tájékoztatta a BUB-ot, hogy Bárd András leköszön a Budapesti KISZ-bizottság titkári és a BUB elnöki funkciójáról, és utódjának Gönci Jánosnét jelöli.

A bizottság következő ülése november 23-án lesz, és az ösztöndíjrendszer tapasztalataival, a réteglap kérdésével és az EFIN előkészítésével foglalkozik.

KISZ Budapesti Universitas Bizottság

Gólyák a KISZ-ről

KISZ. Vajon mi újat mondanékunk, elsőösknek ez a szó a középiskola után itt, az egyetemen, és egyáltalán mond-e még valamit? Elsősorban erre a két kérdésre kerestem a választ évfolyamtársaim körében.

Miben látok jelentős különbséget a középiskolai és az egyetemi KISZ-élet között? — Nekem az tetszik, hogy kevesebb a formáság, nincs kötelező KISZ-gyűlés. A KISZ-szervezetet nem irányítják és befolyásolják a tanárok. A programok tartalmasabbak, a szervező gárda tagjai önként vállalják és szívvel-lélekkel végzik feladataikat — sorolta pozitívumként a törökbalinti kollégium egyik lakója.

En úgy hallottam — hangzik az ellenvélemény —, hogy a Közgázón nem divat a KISZ. Divat pl. az SG, az AIESEC, de a KISZ-ben csak egy-két ember ugrál, a hallgatók nagy része elég közömbös a szervezet iránt.

Szerintetek miért van az, hogy a fiatalok manapság nem mondják: milyen jó, hogy KISZ-tag lehetek! — Azért, mert rengeteg más közösség van a KISZ-en kívül, ahol jól érezhetjük magunkat. Ahhoz nem kell KISZ-tagnak lenni, hogy elmenjünk táncolni, összeállítsunk egy vetélkedőt, vagy rendezzünk egy műsort.

Akkor mégis mi az a plusz, amit a KISZ nyújthat, mitől KISZ a KISZ?

A beszélgetés résztvevői sorra elmondják véleményüket. A KISZ jelentőségét abban látják, hogy magas szinten összefogja a hallgatók különböző megmozdulásait, érdekvédelmi szerv, rendelkezik olyan anyagi háttérrel, amely jelentős támogatást és széles körű lehetőségeket biztosíthat tagjai számára a kultúra, sport stb. területén. A párt ifjúsági tömegszervezete, amely jó iskolája a politizálásnak, s ez ezen az egyetemen nagyon fontos. Más kérdés, hogy élünk, illetve visszaélünk-e ezekkel a lehetőségekkel.

SZET-es hallgatók véleménye is nagyon kíváncsi voltam, hiszen ők már hosszabb ideje KISZ-tagok, meghozták olyan KISZ-tagok, akik aktí-

van részt vettek a szervezet munkájában. Nincs értelme összehasonlítani a munkahelyi KISZ-életet az egyetemivel, egyszerűen lehetetlen. Ott a napi munka során sokkal jobban megismertük egymást, könnyebb volt a vezetőválasztás, mint itt. Rendszeres KISZ-gyűléseink voltak, kidolgozott akcióprogramunk, és általában az egész KISZ-élet nem volt olyan esetleges, mint most az egyetemen.

Mit gondolsz, tudod majd hasznosítani a több éves KISZ-munka során szerzett tapasztalataidat? — Úgy gondolom, hogy nem. Annymra más a munkahely és az egyetem, a feladatok, a nehézségek, a fiatalok kapcsolata a „főnökkel”, a tanárokkal. Természetesen szeretnénk itt is bekapcsolódni a KISZ-munkába.

Végül néhány kiragadott mondat a fővárosiak beszélgetéséből:

Középiskolai tapasztalataink után az egyetemről inkább kevesebb, de jó és tartalmas programokat várunk. Bár ha jól meggondolom, sokunknak mindegy, hogy milyen név alatt, kinek a szervezésében érezzük jól magunkat, fő, hogy kellemesen és hasznosan töltsük a szabadidőnket.

Nagyon ésszerűnek tartom, hogy egy csoport egy alapszervezet, így a mély közösséggé nemigen vált csoportokat a KISZ-munka is összehozhatja. Ehhez persze az kell, hogy a csoport minél alapszerv is tudjon magával mit kezdeni.

Az összkép elég tarka. Mindenesetre biztató jel, hogy a megkérdezettek közül senki nem küldött el azzal, hogy: „Ez engem nem érdekel.” Az viszont elég szomorú, hogy sokan szinte semmit nem tudtak egyetemünk KISZ-életéről, nem hallottak semmiféle tájékoztatást ezzel kapcsolatban. Az instruktorokat hibáztatták, hogy a sok hasznos információ közé a KISZ-t is beiktathatták volna. Az én véleményem, hogy akik igazán érdekel az egyetemi KISZ, az megtalálja a módját annak, hogy közelebbről is megismerkedjen vele. Az biztos, hogy a KISZ-ben ránk elsőöskre is számítanak.

Fekete Katalin

Két hét — három ülés

A sűrűsödő egyetemi események közepette a KISZ-bizottság két rendkívüli ülést is menetrendjébe iktatott.

November 4-én egyórás rendkívüli ülésen gyakorolta véleményezési jogát az 1983. évi egyetemi állami kitüntetési tervvel kapcsolatban, amelyet Somogyi Béláné, az egyetem személyzeti osztályának vezetője terjesztett elő. Ezután a testület megvitatta az 1983. tavaszi legmagasabb KISZ KB-kitüntetések, az Ifjúsági Érdemérem, a KISZ Érdemérem és a Kiváló Ifjúsági Vezető kitüntetés odaítélésére vonatkozó javaslatát.

A november 11-i három és fél órás rendes KISZ-bizottsági ülésen az egyetemi ifjúsági parlament tartalmi előkészítéséről esett szó, majd a KISZ-bizottság jutalmazáspolitikája

került terítékre. Csanádi Péter előterjesztése megállapította, hogy jutalmazáspolitikánk fő célja KISZ-szervezetünk fő céljai teljesítésének — a szakmai-tudományos-tanulmányi munka fokozásának és a közéleti-politikai-közművelődési munka fokozásának — ösztönzése és elismerése. Ezen belül ki kell emelni az egyetem közössége közötti „népfrempolitikánk” szempontjait és a szövetségesek tábora erősítésének szempontjait is. A jelenlegi jutalmazási formák ehhez azonban szegényesek. Így a jövőben a KISZ KB-kitüntetésre való felterjesztésen kívül, valamint a küldöttgyűlést, diplomaosztó ünnepségi jutalmazáson, a nívódíjon, valamint az ösztöndíjakra és a külföldi kiküldetésekbe való beszámításon kívül

került terítékre. Csanádi Péter előterjesztése megállapította, hogy jutalmazáspolitikánk fő célja KISZ-szervezetünk fő céljai teljesítésének — a szakmai-tudományos-tanulmányi munka fokozásának és a közéleti-politikai-közművelődési munka fokozásának — ösztönzése és elismerése. Ezen belül ki kell emelni az egyetem közössége közötti „népfrempolitikánk” szempontjait és a szövetségesek tábora erősítésének szempontjait is. A jelenlegi jutalmazási formák ehhez azonban szegényesek. Így a jövőben a KISZ KB-kitüntetésre való felterjesztésen kívül, valamint a küldöttgyűlést, diplomaosztó ünnepségi jutalmazáson, a nívódíjon, valamint az ösztöndíjakra és a külföldi kiküldetésekbe való beszámításon kívül

más ezért javasolta, hogy ne közművelődési, hanem közéleti-közművelődési díjat alapítsunk. Horváth Gyula, Ferencz Gábor és mások rossz absztrakciónak tartották a tudományos és a tanulmányi munka szétválasztását, mert kiemelkedő tudományos munka általában aluli tanulmányi eredmények eredményeként lezáruló tény, miszerint a tanácsok a legkisebb bírálatra is heves ellenkezéssel reagálnak, ambícióik a tudományos alapokon való fejlesztésre minimálisak.

megalapította a Pro Universitate díjat.

valamint a kiemelkedő közéleti-közművelődési, továbbá a kiemelkedő tudományos-tanulmányi munkáért kapható egyetemi KISZ-kitüntetések. A részletes szabályzatok és pontos elnevezések véglegesítése a következő rendes ülés feladata.

Az ülés további részében, ismét sok fejtájtás és heves vita árán a tavaszi KISZ KB-kitüntetések közül az Aranykoszorús KISZ-jelvény és a KISZ KB Dicsőítő Oklevél odaítélésére állították össze javaslatot.

A november 16-i kétórás rendkívüli ülés az ifjúsági parlament korreferátumának véglegesítésével foglalkozott. Előzőleg valamennyi KISZ-bizott-

Gondolatok az egyetemi reformról

c. összeállításával kapcsolatban. Megállapította, hogy ez természetesen nem testületi koncepció, hanem szakmai-tudományos vitaanyag. A KISZ-bizottság úgy értékeli, hogy a munkabizottság jelenléte előrelépet az elmúlt évi Periszkóp 3-hoz képest szakmailag is, és — ez tartozik szorosan a KISZ-bizottság hatáskörébe — ideológiai téren is. Természetesen a vitatható szakmai tételek, túlzások léte

új egyetemi kitüntetések alapítására van szükség.

Ezért javasolta, hogy KISZ-ünk legmagasabb egyetemi kitüntetés a jövőben legyen a Pro Universitate kitüntetés, amelyet az egyetem hírnevéért, minőségéért legtöbb eredménnyel, fáradozással tevékenykedő néhány oktató, hallgató vagy más személyiség kapna meg, pl. a ballagási ünnepségeken. A második legmagasabb kitüntetés legyen az egyetemi közművelődésért; a kiemelkedő tanulmányi munkáért; és a kiemelkedő tudományos munkáért, adandó három kitüntetés. Ezt kövesse a különböző, eddig is létező oklevelek rendszere. Javasolta továbbá, hogy a KISZ KB-kitüntetések a jövőben elsősorban a szorosan vett KISZ-vezetők, és az egyetemi kitün-

Tanszéki demokrácia az ipari karon az oktatók, kutatók véleménye tükrében

Egy felmérés alapján

A munkahelyi demokrácia feltérképezésére irányuló vizsgálódás keretében az elmúlt évben az ipari karon pártvezetői munkacsoportot hozott létre a kérdés beható tanulmányozására. A munkacsoport tagjai: Illés Mária, Koröcs Sándor, Koczé Katalin, Magyarai Beck István, Miundruczó György, Szabó Zoltán és Sebertyén Mária voltak. Ma már a téma nem teljesen ismeretlen karon kívüli oktatók körében sem, mert a kar pártalapszervezetének titkára, Kovács Sándor, az elmúlt hetekben beszámolt az alapszervezet munkájáról, a vb és pb előt, részben érintette a munkahelyi demokrácia vizsgálatait és tapasztalatait. A beszámoló kapcsán hangzott el többek közt a pártvezetőségnek az a megállapítása is, hogy az elemzés tanulságai tüntetnek az ipari karon és országos szinten a pártvezetőség a reformtörvények keretében kibontakozó egyetemi merült vitákhoz. A vizsgálat anyagát teljes terjedelmében ismerteti fogja majd az Egyetemi Szemle és lapunk is helyet biztosít ennek a fontos témának, természetesen annak, hogy vállalkozhatnánk — korlátozott lehetőségeink miatt — a részletes ismertetésre.

I.

A munkacsoport módszere

A vizsgálatot kérdőíves felmérésre alapozta a munkacsoport. A kérdőívet a kar minden főállású oktatója és kutatója megkapta. Az adatokat számítógéppel dolgozta fel. A munkacsoport jelentését az ipari karon alapszervezet megvitatta, és helyzetértékelését reálisnak ítélte. A részletes elemzések, értékelések és viták a tanszékek belső viszonyairól, a tanszéki pártcsoportokban jelenleg is folynak.

A vizsgálatról készült írásos anyag vezetői része áttekintést nyújt arról a hipotézis- és gondolatrendszerrel, amelyben a problémát elhelyezték és a vizsgálatot végezték. Abból indult ki a munkacsoport, hogy a tanszéki demokrácia az egyéni érdekkollektívák által ellenőrzött érvényesülésének módja és eszköze. A felmérés első részének középpontjában ezért

az érdek, valamint az érdekérvényesítés lehetőségeinek és korlátainak feltérképezése áll. Most ezt ismerteti a cikk. Az oktatói érdeket három dimenzió — az anyagi biztonság; a szakmai elismerés; és a hivatalos előmenetel — mentén közelítette a munkabizottság. Az egyének és három törekvésüket szolgáló tevékenysége annak jellege és irányultsága szerint tovább differenciálódik. Az érvényesülés eszköze lehet például: a tudományos munka; az oktató-nevelő tevékenység; a társadalmi szervezetekben való funkcióvállalás és a személyes kapcsolatok. De feltérképezték az érvényesülés szintereit is, amelyek a következők: Elismerés a tanszéken belül; az egyetemen belül és az egyetemen kívül. Az elemzések nagyrésze kvalitatív az egyes csoportok (tanszékek, rétegek) többsége véleményének rögzítésére szorítkozik.

Oktatói érdek, értékrend, törekvések

A felmérés tanulságai szerint az oktatók törekvéseiben az érvényesülés három eleme — az anyagi, a szakmai és a hivatalos előmenetel — nem válik öncélűvé, a tudományos és oktató-nevelő munkának alárendelt szerepet játszik. Az oktatók többségének az a szándéka, hogy jó oktató-nevelő munkát végezzen, amit az eredményes kutatómunka és az anyagi biztonság igénye azonos súllyal követ.

A megkérdezett oktatók legnagyobb aránya (79%) nagyon fontosnak tartja az oktató-nevelő munkát. A válaszokból kitűnik, hogy a jó oktatómunka végzése, valamint az oktatómunka elismerésének fontos szerepe a magasabb beosztással esőknek. A leginkább oktatásra orientált réteg az adjunktusoké (és feltehetően az alacsonyabb beosztású dolgozóké). Az oktató-nevelő munkát közérzete alakulása szempontjából nagyon fontosnak tartja az adjunktusok 99%-a, a docensek 77%-a, az egyetemi tanárok 71%-a, a kutatók 63%-a.

A tudományos tevékenység az oktatók felének (54%) értékrendjében töltött be nagy szerepet, s ez az arány a beosztás emelkedésével nő. Viszont a beosztás emelkedésével csökken a tudományos tevékenység elismerése iránti igény és általában a végzett munka elismerésének elvárása, mivel a ranglétrán való előrehaladással a tevékenység anyagi és erkölcsi elismerése egyre inkább megvalósul.

A beosztás emelkedésével egyre inkább előtérbe kerül a tudományos tevékenység,

az anyagi biztonságra törekvés kisebb erőfeszítéseket kíván. Az anyagi biztonságra irányuló törekvések szerepének változását jelzi, hogy amíg a kar oktatóinak a fele munkaidejében kevesebbet mint 10%-át fordítja külső munkák végzésére, addig az adjunktusok fele munkaidejében 10-30%-ában külső munkát végez.

Az oktatók törekvéseit (elismerés-érvényesülés) elsősorban a tudományos tevékenység szolgálja. Az oktatóknak közel a fele (46%) úgy érzi, hogy egyéni céljainak megvalósítá-

Az egyetemen belüli elismerés igénye — a hivatalos előmenetelen túl — nem képezi az oktatói törekvések fontos színterét. Az oktatók, kutatók 39%-a tartja csak nagyon fontosnak az egyetemen belüli elismerést. Ezekből a véleményekből arra lehet következtetni, hogy az intézményi értékrend nem gyakorol döntő hatást az egyéni érdekek kialakulására és terelődésére az egyetemen, mint intézmény nem rendelkezik az oktatók, kutatók tevékenységét hatékonyan orientáló és terelő értékrenddel.

Ezért az oktatók, kutatók elsősorban a tanszéken belüli és másodsorban az egyetemen kívüli elismerést tekintik mérvadónak, törekvéseiket főként a két terület értékrendje alakítja. Az adjunktusok és a docensek a tanszéki elismerést tekintik a legfontosabbnak, az egyetemi tanárok esetében az elismerés mind a három területen egyformán fontos.

Mivel a tanszéki elismerés az adjunktusok számára a legfontosabb, ennek megfelelően a tanszéki értékrend is leginkább az adjunktusok érdekében hat és a tanszékhez kötődés is az ő esetükben a legerőteljesebb.

Minél magasabb a beosztás, annál fontosabb oktatónak számára a tanszéken kívüli — az egyetemen belüli és az egyetemen kívüli — elismerés. Ezt igazolja, hogy az adjunktusok 31%-a, az egyetemi tanárok 57%-a tekintik nagyon fontosnak az egyetemen kívüli elismerést.

Az oktatók tanszékhez kötődését más oldalról mutatják azok a vélemények, miszerint az egyéni törekvések minden oktatói réteg esetében elsősorban tanszéki értékrenddel társulnak, és kevésbé az egyetemi értékrenddel. Az érdek-

Tanszéki érdek és értékrend

A felmérés a tanszékek értékrendjét aszerint közelítette, hogy elsősorban milyen tevékenységet honorálnak, illetve az oktatók egyéni törekvéseit elsősorban milyen tevékenység elégti ki. Az oktatók véleménye szerint a kar nyolc tanszéke közül 5 elsősorban a tudományos tevékenységet honorálja, 1 tanszék az oktató-nevelő munkát, 1 tanszék a társadalmi funkcióvállalást és egy olyan tanszék van csak, amelyik azonos súllyal honorálja az oktató-nevelő és tudományos munkát.

A kialakított kép szerint az egyetemi értékrend elsősorban a társadalmi funkcióvállalást és közel azonos súllyal a tudományos tevékenységet honorálja. Abban meglehetősen egységes az oktatók véleménye, hogy az egyetemen az oktató-nevelő munkát a legkevésbé ismeri el.

Ezzel kapcsolatban a tanszéki kollektívák megfogalmazott értékrendje különböző. Négy tanszék az oktató-nevelő munkát a legkevésbé értékeli, két tanszék esetében az eredményes oktató-nevelő munka és tudományos tevékenység egyformán fontos; két tanszék kollektívájában az anyagi biztonság tekinteti elsődlegesnek.

A tanszéki és egyéni törekvések összevetéséből úgy tűnik, hogy a karon csak két olyan tanszék működik, amely elsősorban az oktató-nevelő munkát honorálja és ebben a törekvésben találkozik a tanszéki kollektívák többségének elkötelezettsége. Ot tanszék a kollektívák törekvéseit főként

Az egyéni törekvéseket, az oktató-kutató munkát segítő és akadályozó tényezők

Oktatóink véleménye szerint egyéni törekvéseikhez közepesen kevesebb segítséget kapnak az érdekeltektől. Ezen belül legtöbb támogatást a tanszékétől, elsősorban a tanszékvezetőktől kapnak. Ez azonban inkább a megfelelő lehetőségek (előnyök) nyújtásában, a témaválasztás szabadságában és a munkaidő-beosztás kötetlenségében érvényesül.

Az egyetem viszonyainak kritikájaként is felfogható, hogy az oktatók, kutatók az egyetemen kívülről nagyobb segítséget kapnak, mint az egyetemen belüli társadalmi és legfőképpen állami szervezettől.

Míg az oktatók egynegyede úgy érzi, hogy tanszékétől semmilyen segítséget nem kap, s az egyetemen kívüli kapcsolatokat illetően az oktatók egyharmada hiányolja a minimális segítséget, addig az egyetemen belüli szervek — az oktatók több mint felének véleménye szerint — semmilyen vagy minimális segítséget nyújtanak az oktatói, kutatói törekvésekhez.

vényesítési mechanizmus szempontjából fontos jelzés, hogy a deklarált

egyetemi értékkel való azonosulás a legalacsonyabb beosztású dolgozóknál a legnagyobb mértékű és a beosztás emelkedésével csökken.

Ez azt is jelenti, hogy azoknál a rétegeknél találkoznak a legkevésbé az egyéni törekvések az egyetemi érdekekkel, akik „hivatalból” egyetemi érdeket képviselnek és juttatnak kifejezésre.

Több tanszéken jelentős konfliktusok forrása lehet az adjunktusok rétegének sajátos helyzete. Ők képezik ugyanis a leginkább tanszékhez kötött réteget, törekvéseikben a tanszéki elismerés a legfontosabb, személyi függésük a tanszékvezetőtől a legerőteljesebb, és leginkább azonosulnak a vélt vagy valós érdekekkel. Ennek a rétegnek az érdekei találkoznak viszont a legkevésbé a tanszéki érdekekkel, az egyéni törekvések elsődleges színterének értékrendjével.

A vizsgálat megállapítja, hogy az anyagi elismerésre és a színvonalas oktatói munka végzésére törekvők túlsúlyban az alacsonyabb beosztású oktatók közül, míg az eredményes tudományos tevékenységre törekvők elsősorban docensek és egyetemi tanárok köréből kerülnek ki. A tanszéken belüli elismerés minden oktatói réteg számára fontos, az egyetemen belüli és kívüli elismerésre törekvők között a legmagasabb beosztású oktatók vannak túlsúlyban.

A kutatás felé való orientálás útján elégti ki. Egy tanszéken valószerűleg egyénenként változó konfliktusok forrása, hogy miközben a tanszék elsősorban a társadalmi funkcióvállalást honorálja, a kollektívában erőteljesen él az oktatási elkötelezettség.

Mindezek mellett figyelemre méltó, hogy az oktatók, kutatók egyneként véleménye szerint a tanszék egyáltalán nem, vagy alig honorálja a tudományos tevékenységet. Több mint egyharmaduk vélekedik hasonlóan az oktató-nevelő munka értékeléséről, valamint közel felük a társadalmi funkcióvállalás elismeréséről. Még kirívóbbak az egyetemre vonatkozó ítéletek, miszerint az oktatók egyharmada úgy érzi, hogy a társadalmi funkcióvállalást, az oktató-nevelő munkát elismeréséről pedig kétharmaduk nyilatkozik ilyen negatívan.

Ezek a jelzések az egyetemi és tanszéki érdekeltségi rendszer komoly fogyatékoságaira utalnak, amelyek érzékeltenek a végzett munka mennyiségi és minőségi paramétereire.

Hasonló következtetésekre vezetnek a keresetek alakulását meghatározó tényezőkről, alkotott oktatói vélemények is. Az oktatók többségének véleménye szerint az oktató-nevelő munka és tudományos tevékenység a keresetek alakulását csak kismértékben befolyásolja, holott úgy érzik, hogy e két tényező hatásait kellene a keresetekben kifejezésre juttatni alapvetően.

közéleti tevékenység az átlagosnál nagyobb részt vállaló kollégáknál gátolja az egyéni törekvések megvalósulását. A külföldi tanulmányutak hiányát a legerőteljesebben akadályozó tényezőként tartják nyilván a kollektívák.

Az egzisztenciális gondok enyhíti az, hogy oktatóink több mint fele — főként alacsonyabb beosztású dolgozók — munkaidejének egyharmadában külső munkát végez.

Az egzisztenciális gondok a legjobban az adjunktusok szakmai-tudományos érvényesülését gátolják, és általában az a réteg a legkritikusabb a munkahelyi vezetés és munkahelyi légkör egyéni törekvéseket gátló hatásával szemben.

A docensek törekvéseit a leginkább a külföldi tanulmányutak hiánya és a túlzott

időigényű oktatási és közéleti tevékenység gátolja. Ez utóbbit tekintik az egyetemi tanárok is a leginkább gátló tényezőnek törekvéseik realizálásában. Ezek a jelzések összefüggnek az azzal az egyetemi gyakorlattal, hogy az egyetemi közéletben való részvétel a beosztás emelkedésével általában fokozódik, ami a funkcióhalmozással együtt erőteljesen gátolhatja az oktatásra, kutatásra fordítható időt.

Tanszékenként vizsgálva az egyéni törekvéseket korlátozó tényezőket, úgy tűnik, hogy három tanszéken az érvényesülést gátló tényezők összefonódása és halmozása komoly feszültségek forrásait képezi.

Következtetések

Az oktatókban — főként a fiatalabb, alacsonyabb beosztású oktatókban, az oktatási elkötelezettség erőteljesen él, amely a jelenlegi érdekeltségi rendszerben nem nyer megerősítést, sőt az érdekeltségi rendszer húzóerejének megfelelően ettől eltérő irányba terel. Elsősorban az egyetemen, amely nem honorálja az oktató-nevelő munka jó színvonalú végzését. Ennek következtében is a tanszékek többsége a tudományos kutatómunkát helyezi előtérbe, elsősorban ezt jutalmazza. Ez a körülmény előbb-utóbb átalakítja oktatóink közvetlen érdekeit és törekvéseit, a beosztás emelkedésével eltávolodnak az oktató-nevelő munka végzésének elsődleges igényétől. A kérdőíves felmérés is megerősítette, hogy az oktató tevékenységének értékelésében nem érvényesül a hármas követelmény.

A hármas követelmény érvényesülésének hiánya hozza létre azt az állapotot, hogy oktatóink többsége húzódik a társadalmi funkcióvállalás felé, mert az egyéni törekvéseit gátolja. Ez hosszú távon a társadalmi funkcióvállalásban és a közéleti szereplésben olyan tartós kontrasztképződést eredményez, ami az intézmény hatékony működését erőteljesen korlátozza.

Az érdekeltségi rendszer hiányosságai döntő szerepet játszanak az oktató-nevelő munka terén tapasztalt fogyatékoságok újratermelésében egyetemünkön. Amennyiben a jövőben az oktató-nevelő munka jó végzését nem sikerül az érdekeltségi rendszer beépíteni, az oktatási rendszer kívánatos fejlesztése nem valósítható meg maradéktalanul. Ezért ezt a problémát az oktatási reform központi kérdésekként kell kezelni.

A felmérés alapján megállapítást nyert, hogy az intézményi értékrend nem gyakorol lényeges és közvetlen hatást az egyéni érdekek alakítására és terelésére. Ennek az a döntő oka, hogy nincs valós, az egyetemen alapfunkciójához fűződő, az egyéni és a tanszéki törekvéseket, értékrendet, magatartást a főtevékenység irányába ösztönző integráló egyetemi érdek.

A fő tevékenységet központba állító, az oktatók érdekeit hatékonyan terelő érdekeltségi rendszer hiányában a

tanszékvezető és a tanszéki kollektívák törekvései határozzák meg a tanszékek tevékenységét és működését. A hatékony intézményi terelés hiányában egyetemi szintű kérdésekben nem a racionalitás, nem az intézményi alapfunkciójának jó ellátására irányuló érdek a rendezőelv, hanem a tanszékek közötti hatalmi viszonyok alapján dölnék el a lényeges kérdések.

Olyan körülmények között, amikor a tanszéki érdeket nem tereli hatékonyan és szükség esetén nem korlátozza a főtevékenység irányába ható intézményi értékrend, az érdekek integrációja kollektív kontrollja nem valósul meg. A kari, állami és társadalmi szervek a jelenlegi feltételek között nem tudják érdek-egyeztető funkciójukat jól ellátni, a tanszéki autonómia káros következményeit ellensúlyozni. Ha pedig nem működik hatékonyan a kollektív kontroll a tanszékek zártága fokozódik és létrejön a személyi függés kialakulásának és fenntartásának kedvező közege. Következésképpen pedig minél zártabbak a tanszékek, annál korlátlanabb az intézményi alapfunkciójától eltérő értékrend zavartalan működésének és a vezetői szubjektív érvényesülésének a potenciális lehetősége.

A felmérés alapján készített táblázatok alapos tanulmányozása még sokféle összefüggésre deríthet fényt. A munkabizottság a vizsgálatot tehát nem tekint lezártnak. Értékelését nem fetiszizálja, hiszen sokszor a számok inkább eltakarják, mint feltárnak a valóságot. Azt reméli a pártvezetőség, hogy a kollégák őszinte vitája segít a valóság feltárásában. Erre enged következtetni a kar oktatóinak élénk érdeklődése, amit az is bizonyít, hogy a kérdőívek visszaérkezési aránya kedvezőnek mondható (77 %).

Az anyag II. része Munkahelyi demokrácia közvetett és közvetlen fórumai az ipari karon címmel szerepel, melyet a téma folytatásaként a következő lapszámunkban ismertetünk.

H. E.

Pálma-mama

— beszélgetés a világbajnok édesanyjával —

November 9-én egycsapásra egy egész ország megismerte Balogh Pálma nevét, aki Caracasban futóvadászban világbajnokságot nyert. Azt azonban már kevesen tudják, hogy az ifjú híresség édesanyja, Balogh Lászlóné egyetemünkön dolgozik, a telefonközpontban. Megkértük, mesélje el annak a napnak a történetét.

— Már napokkal előbb nagyon izgulunk. Hatodikán hazakerült a csapat egyik fele, a gyorsfutó, és mondták, hogy Pálma 9-én fog versenyezni. Csak estére vártuk a híreket messze van az a Caracas. Fél 10-körül felhív a férjem, zokog, sír a telefonba: El-ső lett! Világbajnok! Nem is mertem elhinni először, hátha rossz tréfa az egész. Aztán be-

mondta a rádió, este a tévé is, azóta tart az ünneplés. Kedden érkezett haza mindkét gyerek, mert a 24 éves fiam, Laci is lövő, országos úcsústartó.

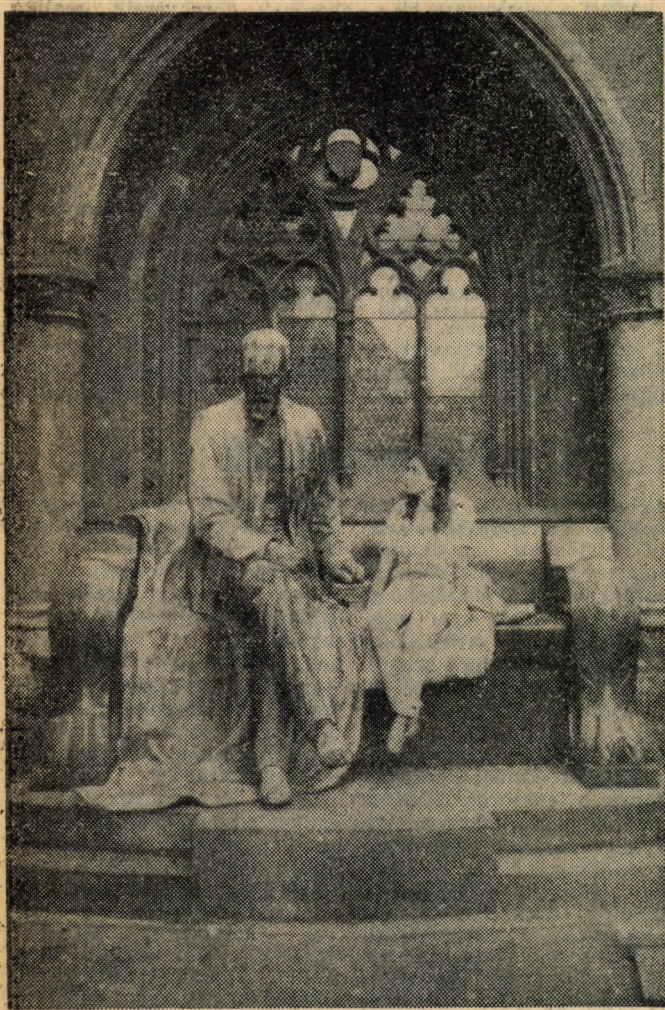
Mintha az előbbieket akarná megerősíteni, csöng a telefon, a férj telefonál, Balogh László, Pálmát keresi egy újságról, és nem tudja hol van. Közben van időm körülnézni, az asztal tele újságokkal, folyóiratokkal, valamennyi képet, cikket közül Pálmáról. Búcsúzok, nem zavarok tovább, további sok szerencsét kívánok az egész családnak. Pálmáról pedig biztos hallunk még, hiszen a futóvadászt épp most vették fel az olimpiai sportágak közé, és a Los Angeles-i sporttalálkozó már csak két év múlva lesz... —

Könyvújdonságok

Közeledik a karácsony, és már a téli könyvnapok előtt több, kifejezetten „ajándékozásra termelt” kiadvány került a boltokba, így többek között egyetemünk földszinti könyvesboltjába is. Ízelítőt ismeretünk néhányat a választék-

ból: Castigliano László: „Az ókor nagyjai”; Gergely Jenő: „A pápaság története”; „Világtörténeti enciklopédia” Ugyancsak újdonság Bokor Péter: „Végjáték a Duna mentén” című interjúgyűjteménye.

ROMANTIKA

Fotó: Horváth Ferenc

MEGHÍVÓ

A Magyar Közgazdasági Társaság ipari szakosztálya 1982. december 2-án, csütörtökön, du. fél 3 órai kezdettel a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem 301-es termében ankétot rendez, melynek címe: „Pályakezdő közgazdász iparvállalati szemmel.”

Vitaindítót tart: dr. Angyal Ádám közgazdasági főosztályvezető (Magyar Hajó- és Darugár), dr. Fülöp Sándor (PANYOVA).

Felkért hozzászólók: Dudás Géza közgazdász gyakorlati (Magyar Posztógyár), Kiss Marianna önálló tervező (VOR).

Az ankét célja a munkába lépő fiatal közgazdászok általános szakmai hozzáállásának és beilleszkedési sajátosságainak megismerése.

Az ankétra szeretettel meghívjuk az egyetem oktatóit és hallgatóit.

Az ipari szakosztály vezetősége

EMLÉKEZÜNK

Dr. Kuntner Róbertre (1882—1954) születésének 100. évfordulója alkalmából kegyelettel emlékezünk a magyar üzemgazdaságtan és könyvtárellátás egyik megalapítójára, a nemzetközi és hazai elismerést egyaránt kivívott jeles professzorra.

Létrehozója és terjesztője volt hazánkban a kettős könyvtárellátás, kiemelkedő oktatója szakmájának és fáradságtalan harcosa a gazdasági szaktanárképzés ügyének. Kortársai és munkatársai tisztelték széles körű, magas tudásáért, hallgatói szigorú, de szívesen szerették színvonalas oktató-nevelő tevékenységéért.

1882-ben született Budapesten. A Pázmány Péter Tudományegyetemen és a Felsőkereskedelmi Iskolai Tanárképző Intézetben végezte tanulmányait. 1904-ben szerzett kereskedelmi iskolai tanári képesítő bizonyítványt. 1908—1909-ben egy évet a zürichi egyetem közgazdaságtudományi karán töltött. 1905-től a Kolozsvári Kereskedelmi Akadémia rendes tanára volt, 1913-ban pedig a Pozsonyi Felsőkereskedelmi Iskola igazgatójává választották. 1919-ben visszatért Budapestre, ahol kinevezték a Budapesti Kereskedelmi Akadémia rendes tanárává.

Két évvel később önálló revizori irodát nyitott és emellett 1921-től a József Nádor Műegyetem meghívott előadójaként működött. Az egyetem közgazdaságtudományi karán 1926-ban „summa cum laude” minősítéssel doktori címet szerzett.

Meghívott előadóként dolgozott 1929-től a Pázmány Péter Tudományegyetemen. 1933-ban megbízták a Közgazdaságtudományi Kar üzemgazdaságtan tanszékének vezetésével, majd 1935-ben egyetemi nyilvános rendes tanárrá nevezték ki.

Egyetemünk megalakulásakor, az üzemgazdaságtan tanszék — a számviteli tanszék elődje — nyilvános rendes tanárként dolgozott tovább, egészen nyugdíjazásáig.

Tudományos tevékenységét a kereskedelmi és ipari számvitel, illetve a revízió területén fejtette ki. Jelenleg érdemei vannak a kettős könyvtárellátás magyarországi elterjesztésében. 1908-ban többedmagával megalapította a Magyar Hiteles Könyvtárellátás Folyóiratot, amelynek 1922-től felelős szerkesztője volt egészen 1938-ig, a lap megszűnéséig.

Fontosnak tartotta és sokat dolgozott a gazdasági szaktanárképzés fejlesztéséért. Művei közül sokat hosszú éveken át tankönyvként használtak a kereskedelmi iskolákban és egyetemeken.

Mi, akik tudásán és szellemén nevelkedtünk, méltó követői óhajunk lenni elméleti és gyakorlati munkánkban.

A számviteli tanszék

Beszélgetések Kelet-Közép-Európa történetéről

A Rajk László Szakkollégiumban ebben az évben is számos kurzus keretében van alkalmunk a kollégistáknak arra, hogy bizonyos témákról, problémákról az egyetemi oktatáson túlmenően szerezzenek ismereteket, illetve olyan kérdésekben is elmélyedhetnek, amelyekről az egyetemen nem vagy csak igen keveset tanulunk. Ezen utóbbi igényt elégíti ki az a kurzus, amelyet „Beszélgetések Kelet-Közép-Európa történetéről” címmel Jeszenszky Géza (nemzetközi kapcsolatok tanszék) vezet. A kurzus tematikáját olvasva úgy tűnik, igen nagy feladatra vállalkoznak azok, akik ebben a csoportban dolgoznak. Ízelítőt felsorolunk néhányat azokból a kérdésekből, amelyeket megbeszélnek: Kelet-Közép-Európa népei, történelmi élményeik; Közös és párhuzamos történelem a XVIII. sz. végéig; A magyarországi nemzetiségi kérdés; A megegyezési, békülési kísérletek; A nagyhatalmak és Kelet-Közép-Európa az 1930-as években; A II. világháború: csatlóság és ellenállás; Az új út reménye — 1945—48; A nacionalizmus feléledése stb.

Nemcsak a megbeszélendő témák választéka igen gazdag, hanem azon szerzők is, akik írásai alapján ezeket a kérdéseket megbeszéljük. Ezek többek között: Berend T. Iván, Szücs Jenő, Bibó István, Németh László, Jászi

Napjainkban az országok politikájában a nemzeti érdek erősebben jelentkezik, mint korábban. Ez nem jelenti azt, hogy a problémáknak, feszültségeknek is ki kell éleződniük! Az egyes nemzeti érdekek összhangba hozatalával magasabb szinten kialakulhat a harmónia.

Nálunk Magyarországon az elmúlt évtizedekben a nemzeti érdekek szem előtt tartása nem volt eléggé hangsúlyos,

Oszkár, Kovács Endre, Ránki György stb.

Jeszenszky Gézát, a kurzus vezetőjét arra kértem, hogy mondjon néhány szót arról, hogyan is folyik a munka.

— Úgy tűnik, mostanában igen nagy az érdeklődés a régió országai iránt, akár történelmi, akár gazdasági-társadalmi szempontból. Bizonyára nem véletlen ez az általános érdeklődés. Ön miben látja annak okát, hogy napjainkban ennyire izgat bennünket a világ ezen térsége?

— E régió országainak belső nehézségei, egymás közötti viszonyuk problémái önmagukban is magyarázzák a nagy érdeklődést. Emellett azonban van egy másik — talán fontosabb — oka is az érdeklődésnek: a nacionalizmus múltja és jelene. A nacionalizmus szó egyébként nem is fejezi ki azt, amiről itt szó van, ezért inkább a nemzeti érzés — nemzeti eszme fogalmát használnám. Úgy tűnik, ez az eszme virulens, s nem kötődik olyan szorosan a kapitalizmushoz, mint azt a teoretikusok gondolták. Egy jövőndő, szocialista világrendszert sem biztos, hogy a nemzetek elhalnak.

A II. világháború után világszerte kiterjedő általános centralizálás különféle reakciókat váltott ki, különösen az után, hogy számos területen csődöt mondott (mond). Tendencia az élet minden területén a decentralizálás, a kisebb egységekben való gondolkodás.

Napjainkban az országok politikájában a nemzeti érdek erősebben jelentkezik, mint korábban. Ez nem jelenti azt, hogy a problémáknak, feszültségeknek is ki kell éleződniük! Az egyes nemzeti érdekek összhangba hozatalával magasabb szinten kialakulhat a harmónia.

Nálunk Magyarországon az elmúlt évtizedekben a nemzeti érdekek szem előtt tartása nem volt eléggé hangsúlyos,

szomszédaink azonban már egy ideje igen fontos szempontnak tekintik ezt a kérdést. Véleményem szerint nekünk is ezen az úton kell járjunk a jövőben.

— Bizonyára tapasztalja oktató munkája során akár az egyetem, akár itt a kollégiumban, hogy bizony roppant hiányosak az ismereteink a környező országok történelméről, Magyarországról és ezen országok viszonyáról. Úgy gondolom, hogy ebben azért nem csupán mi, diákok vagyunk a hibások.

— Így van. Az alap- és középfokú történelemoktatásban ez a téma igen kis súllyal szerepel, s különösen Magyarország szerepét illetően sokszor igen torz kép tárul a diákok elé. Meg kellene találni az egyensúlyt az önkritikus, ugyanakkor önbecsülő látásmód között. Az, hogy a történelemkönyvekből szinte sűt a súlyos önkritika-önvád, többé-kevésbé a jó szándék eredménye. Azaz: ne érezzük a vitákat, mindenki sóprögessen a saját portáján előtt... A baj az, hogy ezt az elvet mások nem mindig tartják be, s szép „történelmi építményt” emelnek maguknak.

A saját vétkeinket nem kell letagadni, de nem kell lenyelünk a szomszéd népek történelemképében fellelhető, ránk nézve igen sérelmes elemeket. Egyébként hosszú távon nekik sem előnyös a kicirkalmazott múlt.

— A kurzus programját olvasva az a benyomásom, hogy rettentő nagy anyagot kívánnak feldolgozni az év során. Talán picit túl nagyot is...

— A programot a társaság saját maga találta ki, én csak formába öntöttem és az egyes témákhoz megjelöltem néhány művet. Tudom, hogy ezekből az irodalmakból nem tudják az összeset feldolgozni egy-egy foglalkozásra. De ha „csak” csipegetnek, az is nagyon jó. A legfontosabb, ami el kellene érjünk, hogy ezentúl egy kicsit más szem-

mel, árnyaltabban nézzék ezeket a kérdéseket, akár olvasnak, akár beszélgetnek, vitáznak Kelet-Közép-Európa történelméről, problémáiról.

— Az nyilvánvaló, hogy nekünk, diákoknak igen hasznos egy ilyen kurzus, igen sokat profitálhatunk az olvasottakból, hallottakból. Az ön számára miért „éri meg” munka után, beteniként egyszer, este nyolctól tízig egy ilyen foglalkozást vezetni?

— Mind’g örülök, ha érdeklődést tapasztalok a hallgatók részéről bármilyen téma iránt, s igyekszem kielégíteni igényeiket. Mivel ezt a kérdéskört igen fontosnak tartom, külön öröm számomra, hogy néhány érdeklődő ember hajlandó a tanulás mellett ezzel foglalkozni. Szinte kötelességemnek is érzem, hogy segítsék erről a témáról többet tudni, az esetleges félreértéseket eloszlatni.

— Mi a véleménye arról az önkritikai formáról, ami a Szakkollégiumban immár hagyomány? Hatékonyan tartja a kurzus formában folyó munkát?

— Az az általános érvényű igazság, hogy ami nem kötelező, azt sokkal szívesebben csinálják a hallgatók, erre a kurzusra is áll. Nyilvánvaló, hogy aki vállalja, hogy ide eljár, az azért teszi, mert tanulni, dolgozni akar.

— Lesz-e folytatása ennek a foglalkozásnak?

— Ezt egyelőre még nem lehet tudni. Ez a kollégisták igényétől, no meg az én elfoglaltságomtól függ. A témával való foglalkozást egyébként V. évben, alternatív tárgy keretében lehet folytatni! A legfontosabb folytatás azonban az életben lesz, amikor is lecsapódik az a tudás, amit itt szereztek a hallgatók.

— Köszönöm a beszélgetést!

A kurzuson egyébként minden érdeklődőt szívesen látunk. A foglalkozások szerdánként, általában negyed kilenckor kezdődnek a szakkollégiumi könyvtárban.

Májner Beáta

Irodalmi képeskönyv

A Magyar—Szovjet Baráti Társaság és az orosz nyelvi tanszék idén is megrendezte zenés, irodalmi műsorát, a Szovjetunió megalakulásának 60. évfordulója tiszteletére. A november 16-án előadott műsor része volt az országsszerte megrendezésre kerülő szovjet irodalmi hétnek.

Egyetemünk hallgatói húsz mai szerző műveiből adtak elő részleteket: versek, viccek, aforizmák, drámarészlet, jelenetek váltották egymást. A műsorhoz a Szovjetunió tizenegy nemzetiségéhez tartozó író és költő legutóbbi tíz évben megjelent műveiből válogattak. Az előadásban 27 hallgató működött közre, köztük harman az ELTE diákjai, legtöbbször elsős és negyedévesek voltak. Felváltva oroszul és magyarul hangzottak el a versek, prózarászletek, jelenetek, köztük részletek egy Ajtmatov-írásból, Viszockij dala

a barátságáról, Rozsgyeszvenszkij versek, Szimonov dala, a Várj reám. Nem maradt el az immár hagyományos táncbetét sem, idén egyetemisták vidám szombati összejövetelének keretében rock and roll mutatott be két hallgató.

A műsor után Bakonyi István, az orosz tanszék vezetője köszönte meg virággal Bereszky Gáborné tanárnőnek a műsor összeállítását és a diákoknak az előadást: — Néhányan több éve csodáljuk már ezeket az irodalmi képeskönyveket, és mindig azt hisszük az éppen látottakról, hogy nem lehet majd jövőre felülmúlni, és most újra bebizonyosodott, hogy ezek a műsorok évről évre csodálatosabbak. Ennek láttán talán azoknak is megjön a kedvük az orosz nyelv tanulásához, akiknek eddig nem volt — mondotta többek között.

Ezután Péter József, a tanszék oktatója értékelte a fordítói pályázat eredményét. A publicisztika kategóriában 18-an vállalkoztak arra, hogy a kiadott szöveget adott idő alatt szótárral lefordítsák. A dolog természetéből adódóan a fordítások értékelése itt objektívebb lehetett, mint a műfordítás esetében. A szépirodalmi szöveg fordítására 52 pályázat érkezett, ez több mint az utóbbi nyolc-tíz év bármelyikében beadott munkák száma. — Bár ez nyilván erős túlzás, de úgy tűnik, mintha több lenne az irodalmárjelölt, mint a közgazdászjelölt — jegyezte meg Péter József. Az értékelés mindkét esetben két fázisú volt, először szelektált a zsűri, majd megállapította a helyezéseket. Mindkét fordítási pályázat jelíges volt.

Díjazottak: publicisztika kategória: I.

M. G.

KUL-TÚRA ELŐZETES: „BUDAPEST-ORFEUM”

Bosszúságaink század eleji ősei

nem lehet közvetlenül az utcára jutni, viszont hat ajtó nyílik belőle, tehát az előszoba szerepét tölti be. De hiszen már Haccsek és Sajó is az ún. életmódadón dühöngött a harmincas évek elején, és nem értették, hogy az államtitkár miért üti bele az orrát abba, hogy milyen a lakásuk különleges jellege és mellékhatásainak száma.

Valószínűleg hasonló dolgozon bosszankodnak, szomorognak és mérgelődnek a Katona József Színház Budapest-Orfeum előadásának összeállító is — t. i. maguk az előadók: Benedek Miklós, Császár Angéla, Szacsavay László és Orosz István. Különböző nem válogattak volna éppen olyan jeleneteket, kuplékat, szonókat és villámtréfákat a század első felének kabaréirodalmából, melyekből korabeli stílusban — ám időzójában — többek között a fenti problémákról is értesülünk. A mi korosztályunk számára elsősorban ezek a párhuzamok teszik érdekessé a nálunk nem sokkal idősebb művészek produkcióját. Közgazdász szemmel tekinthető ez a két és fél óra akár rendha-

gyó gazdaságtörténet előadásnak is. „Ti is értitek?” — kérdezte nemrég ötven körüli ismerősöm. Csodálkozott kitaratásunkon, mellyel állva végig neveltük a műsort. Miért ne értenénk?! Tan- és egyéb könyvekben olvassuk erről a korról eleget, no és hallgatjuk szüleink és nagyszüleink véget nem érő könnyes meséit „a régi, szép világról”. Igaz is, mi már nem érthetjük meg azt a „nagyon szép” időjárást, amikor „röplőgépen kívül alig esett valami.” Megérthető azonban, hogy az idősebbek inkább emlékeznek, meghatódhatnak ifjúkoruk slágereiben, sokszor hangosan együtt dúdolnak a színesekkel. Így a csöndből, szipogásból, nevetésből és a tapsból kitalálható a mindenkori közönség „életkora”.

Az előadók szerkesztői, rendezői és színészi teljesítménye, lelkesedése a bemutató után három évvel a változatlanul óriási érdeklődésnél nagyobb dicsőretet nem kaphat: a párhuzamok decemberi igényei alapján ez az előadás áll az első helyen a színház műsorán levő darabjai közül. Pedig kevesen tudják — t. i. azok a

„nem normális” nézők, akik többször is megnézik ugyanazt az előadást —, hogy ez az összeállítás állandóan frissül — gondolom a folyamatos kutatómunka és a változó politikai helyzet eredményeként. Csak az elmúlt hónapban három este is volt néhány perc bemu-tató, az egyik például az említett életmódadóról.

A fentiek alapján a Katona József Színháznak ez az előadása is „méltó” arra, hogy a KUL-TÚRA keretében háromszáz leendő és nemrég végzett közgazdász február elején együtt megnézzék. Igaz, fordítva lett volna jobb, a Stílusgyakorlatot kellett volna utóbb látnunk, mert a Budapest-Orfeum 1945-ben egy olyan számmal végződik, amely akár a Stílusgyakorlat nulladik jelenete is lehetne: „Trolibuszra vártam én, / jött is halak, könnyedén. / Pont előttem fekezett, / közben én még folyton téged néztelek. / Nem úgy szálltunk, mint a hatosra: / egymást törve, taposva, kézzel-lábbal, könyökkel, / hanem szépen, türelmesen, ahogy kell. / Szárguldt a busz, akár a gyorsvonat, / és két szememben láttam meg a sorsomat. / Trolibuszról szálltunk, / némán, csendben megálltunk. / Néztünk egymás szemébe, / s indultunk a boldogságunk elébe!?”

Muraközi Anna

KEREKASZTAL-BESZÉLGETÉS

Kisvállalkozói formák az egyetemen

A híre már kezd elterjedni, de valójában még nagyon kevesen tudnak konkrét dolgot róla: hamarosan szervezettel is mód nyílik különböző (hallgatói és oktatói) kisvállalkozói formáknak az egyetemen rendszerben történő megvalósítására. Ennek feltérképezésére, előkészítésére alakult a közelmúltban egy munkabizottság, amelynek részletes előterjesztését a napokban vitatta meg (és hagyta jóvá) a rektori tanács, és amelynek tagjait egy rövid beszélgetés keretében kértük meg, hogy tájékoztatásuk a Közgazdász olvasóit eddigi munkájuk eredményéről. A beszélgetés résztvevői: dr. Palánkai Tibor (a munkabizottság vezetője), dr. Komlósi Jenő, dr. Kovács István Sándor, dr. Mózes László és dr. Szabolcsi Szabolcs (a munkabizottság titkára).

Közigazdász: Tulajdonképpen honnan jött az ötlet a munkabizottság megalakítására?

Sz. Sz.: Már jó másfél éve „zajlik az élet” az egyetem körül, anélkül, hogy mi is lépünk volna. Vállalatoknál, különböző kutatóintézeteknél sorban alakultak és alakulnak kisvállalkozói csoportok, amelyek egy része kifejezetten a közgazdasági egyetem profiljába vágó témák felvállalásával foglalkozik. Ez volt az egyik motiváció, amelynek nyomán elkezdtünk gondolkodni egyetemen belüli vállalkozói formák megteremtésén.

P. T.: A másik egy elég összetett probléma: egyetemünkön még mindig igen sok a ki nem használt (kutatói, szellemi) kapacitás, illetőleg az olyan, amelyet lehetőségek híján másuttal hasznosítanak, gyakran érdeklődési körüktől, konkrét szakterületüktől is eltávolodva. Hasonló a helyzet a hallgatók esetében is: kijárnak rakodni a vásárcsarnokba vagy újságot árulnak, miközben az egyetem munkaerőhiánnyal küszködik.

K. J.: Egy konkrét példa a számos lehetőség közül: létrehozuk a Veres Pálné utcában az oktatástechnikai bázist. Ahhoz, hogy ezt ténylegesen is használhassuk, oktatási segédletek sorára (például fóliákra) volna szükség, amelyek megteremtésére nincsen kapacitásunk. Ha alakulna egy hallgatói csoport, amely vállalkozik

ilyenek gyártására, akkor az megoldható a mi gondjainkat is, számukra meg némi jövedelmét jelentene, különösen, ha idővel megpróbálnának külső szükségletre is dolgozni. De ugyanígy most, a rekonstrukció során, ad hoc jellegű feladatok sorozata vár megoldásra, elég ha csak a költőzködéssel vagy a takarítással kapcsolatos munkákra utalok. Miért fizessünk ezért külső munkavállalóknak, amikor a hallgatók amúgy is munkaalkalmat keresnek?!

Sz. Sz.: Emellett mód nyílt arra is, hogy a hallgatók különböző szakmai, kutatási témákba bekapcsolódjanak, amelyek kapcsán az is cél lehetne, hogy a közgazdasági jellegű hallgatói vállalkozások jobban kötődjenek vagy közelítsenek a szakmai gyakorlat-hoz.

K. I. S.: Ez utóbbihoz tenem hozzá: lehet, hogy a hallgatók egy része (most már szövetkezeti formában) továbbra is takarítást vállal majd elsősorban, de már önmagában az a tény, hogy mint vállalkozók végzik a munkájukat, azaz rákényszerülnek bizonyos mérlegelésre, szervezésre, szabályozók ismeretére, már ezzel is tulajdonképpen szakmai gyakorlatot végeznek.

M. L.: Részemről azt is fontosnak érzem ebben, hogy ha a KISZ védnöksége alatt széles hallgatói tömegek lesznek résztvevői ilyen munkaközösségeknek, ezzel részint erősödne a mozgalom szervezeti és politikai hatása (lehetőség nyílna egy tágabb értelemben vett érdekvédelemre), részint ez módot adna magára a munkára nevelésre is.

P. T.: Összegezve tehát a sokféle szempontot, amikor bizottságunk munkához kezdett, nagyszerű lehetőséget látott az egyéni (szakmai és anyagi), valamint az egyetemi érdekek összehangolására a különböző vállalkozói formák megteremtésében. Olyan tevékenységi formákról van szó, amelyeket jogszabályok biztosítanak, a mi törekvésünk most az, hogy mindezek szervezeten, az egyetem rendszerén belül jöjjenek létre. Szeretnénk ugyanis „házon belül” felhasználni az egyetemünkön fellelhető potenciális szellemi értékeket, emellett az is szempont, hogy pillanatnyilag az alacsony ok-

tatói fizetések miatt komoly gondjaink vannak; ezek a vállalkozói formák olyan kiegészítő jövedelmet jelenthetnek, amelyek segítségével itt tudnánk tartani sok értékes munkatársat az egyetemen.

K. J.: Az is közismert, hogy a fejlesztési alap KK bevételi hányada csökkent — mindezt az intézményi munkaközösségek bevételeiből részben pótolni tudnánk.

Közigazdász: Azonban az ilyen vállalkozások beindítása ilyen is pénz kell. Honnan lesz erre fedezet?

K. J.: Ezek a vállalkozások jórészt eszközök, és nem pedig pénzügyesek. Szakmai jellegű munkáknál tulajdonképpen eszközigény sincs. Egyéb esetekben pedig, tekintve, hogy elsődlegesen házagptóló feladatok ellátásáról van szó (mint az említett takarítás, vagy az oktatási segédletek készítése), ezekhez a megfelelő eszközöket rendelkezésre bocsátjuk, illetve igyekszünk segítséget nyújtani újabb beszerzéséhez. Idővel egyébként maguk a vállalkozások „termelik ki” ezeket anyagi fedezetet, különösen, ha külső rendelést is vállalnak és persze, ha jól dolgoznak.

Közigazdász: Milyen vállalkozói formák jöhetnek szóba?

Sz. Sz.: Pillanatnyilag három formát tartunk az egyetemeni viszonyok között a legszerencsésebbnek. Az egyik a gazdasági munkaközösség. Elvben mindenki joga van ilyenek alakítására, mi az említett miatt azt szeretnénk, ha mindez egyetemi kereteken belül történne. Ez nemcsak az egyetemnek jó, hanem a munkaközösségeknek is, mert ezzel az egyetem is nevével adja a vállalkozóshoz. Vannak ugyanis olyan munkák, amelyekre az egyetemmel szemben komoly a kereslet, viszont amikhez kutatói szerződés nem köthető. A vállalatok például gyakran igényelnek konzultációt, tanácsadást, esetleg részvételt valamely feladat végrehajtásában — tehát nem százdolgalas tanulmányokat. Mindezekre a gazdasági munkaközösségek alkalmasnak látszanak. A másik a szövetkezeti forma. Ezt főleg hallgatóknak ajánljuk,

elsősorban rugalmassága miatt. Egy munkaközösség például csak hosszabb időtartamra alakul, már a megalakulás is egy nehézkes procedúra, emellett körülményes az esetleges fluktuáció is. Itt jegyzem meg, hogy természetesen ezek a szövetkezetek csak a hallgatók ún. „töredékidejének” felhasználására szolgálhatnak. Az itt végzett munka nyilván nem válhat főfoglalkozássá. A harmadik a kutatófejlesztési társulás, amelyben akár több intézmény is részt vehet, egy-egy témára koncentrálván.

K. I. S.: Természetesen minden forma önkormányzati forma, az egységvezetés elsősorban az alaptevékenység fokozottabb ellenőrzésével fogja foglalkozni, hogy a vállalkozói munka ne menjen az alapmunka rovására. A társulásokat adó, jövedelem stb. szempontokból fogják majd külső hatóságok kontrollálni.

Közigazdász: Mindez mennyiben csak elképzelés, és mennyiben konkrét lehetőség már?

P. T.: A munkabizottság kidolgozott egy előterjesztést, amelyet a rektori tanács elfogadott, s kijelölte az újabb feladatokat. A jelenlegi fázisban a felmérést, az igények összegyűjtését végezzük — ezúton is jelezzük, hogy bárkinek szívesen állunk rendelkezésére, akár ötletrel, akár információról, tanácskérésről van szó. (Elsősorban Szabolcsi Szabolcsot lehet keresni ez ügyben: Közgazdasági Továbbképző Intézet, Makarenkó u. 20., tel.: 136-089, 133-965). A jóváhagyást igénylő kérdésekben a felsőbb szervekhez felterjesztést tettünk.

M. L.: Egyébként pedig most készül a leendő munkaközösségek és az egyetem között egy együttműködési alapszerződési forma, amely ha elfogadottá válik, akkor már gyakorlatilag sinen vagyunk. Tulajdonképpen már most is azt mondhatjuk, hogy mire a megalakulás stádiumába jut egy most szerveződő vállalkozói csoport, addigra az egyéb feltételek is valószínűleg tisztázódni fognak.

Közigazdász: Köszönjük a beszélgetést.

fóris

Kockázatos vállalkozás

A KUDARC

Egy ideje már nőtt, növekedett annak a valószínűsége, hogy meglátogat. Egy analízis-előadásom egyszer csak mellettem teremt és együtt bámultuk a táblát. Mindössze egy mondatra volt szüksége, hogy mellém állhasson — „hát akkor megkérjük azt a piros pulóveres hölgyet a függvény deriválására” —, és nem is hagyta ki ezt a ragyogó alkalmat. Ott állt mellettem, miközben néztem a táblát, és megpróbáltam gondolkodni, ám éreztem, ő kerekedik felül — már nem vagyunk egyenrangú ellenfelek. A függvénnyel nem tudtam mit kezdeni, megemmisültem leültem. Ekkor mellém telepedett, és már csak rá tudtam figyelni.

— Nem tudtam deriválni, hallod!? Nem tudtam!

— Igen, láttam. Ez tény. És akkor mi van?

— Most azt hiszed, hogy totál hülye vagyok az egészhez, ugye?

— Is, is. De ezzel foglalkoznod kellene, nem gondold? Még csinálhatsz valamit...

— Csak tudod, ha ilyen meglepetésszerűen teremsz mellettem, akkor minden ambíciómat letöröd.

— Hja, kedvesem! Tanulni kell. Mondtam már, foglalkozni kell vele. Az ambícióid nem túlságosan érdekelnek, épp úgy nem, mint a lelkiállapotod. Hogyan boldogulsz a tanulással, az a te nyomorod. Ezt produkáltad, e szerint ítélek. Nézd, ha egy jó hónap múlva társalognánk — amf még nem kizárt —, neked lenne rosszabb.

— Most köszönjem meg, hogy mellém szegődtél egy analízis előadásra?

— Maximalista azért nem vagyok.

— Még jó! Képzeld milyen felemelő egy hétig a beszélgetés tudatával járni. Amihez még külső elismerés is járul.

— Meg kell előzned a társalogszolgálatot, azért voltam most itt.

— Kösz, igazán kedves. G. P.

Melyiket szeressem?

Elsősöknök, a szakválasztás előtt

A pénzügy szakról

A pénzügyi szak az egyetem általános közgazdasági karának irányítása alá tartozik. Képzési ideje 8 félév. Fő tantárgya a pénzügytan, melyen belül pénzügyi elmélet, pénzügyi gyakorlat és hitel, költségvetéssel, pénzügyi politikával ismerkednek meg a hallgatók. Kötelező tantárgy még a pénzügyi jog, információrendszer, döntések és matematika. Ezen kívül a speciális érdeklődésű hallgatók több tantárgyból álló, két alternatív blokk közül választhatják ki a megfelelőt. Ezek a blokkok a „Népgazdasági ágak pénzügyei” és „A pénzügyi rendszer működése”. Alternatív tárgyként választhatók még: biztosításiügy, tőke vállalatok pénzügyei.

Ennyit tudhatunk meg a tömör tájékoztatóból. Bővebb információk reményében felkerestük dr. Riesz Miklós professzort, a tanszék vezetőjét.

— Kiknek érdemes pénzügyi szakra jelentkezniük? Mit vár Ön az elsősöktől?

— Minden évben túljelentkezés van nálunk. Sokan választják első helyen a pénzügyi szakot, de sokszor a külgazdasági szak után másodiknak, és ha a nyelvi belépő nem sikerül, hozzánk kerülnek. Szakunkon három típus találja meg a helyét: a kutató, aki később a pénzügyek elméletével foglalkozik, az üzletembertípus, akinek jó döntéserzéke van, és több alternatív megoldás közül ki tudja választani a megfelelőt, valamint a hivatalkatípus. Természetesen, ha a jelentkezéskor még nem alakult ki pontosan a hallgató érdeklődési köre, igyekszünk segíteni a döntésben.

— A szakparlamentjén szó volt a tankönyvek rendszeres átdolgozásáról. A pénzügyi folyamatok állandó változása követel újabb és újabb kiadású könyveket?

— A tananyagban nem jogszabályokat tanítunk, hanem az elveket, és a folyamatok

elemzési rendszerét. Ezért, ha új könyv jelenik meg, azt nem az új szabályok miatt kellett kiadni, hanem azért, mert a régi elfogyott. Tananyagait ugyan nemcsak egyetemi hallgatók vásárolják, hanem nagyon sokan, akik pénzügyi ismereteiket el akarják mélyíteni. Ha változtatunk a könyveken, akkor azt legszívesebben a hallgatók bírálatai alapján tesszük.

— Milyen a nyelvtanítás egy nem nyelvigényes szakon?

— Sokkal hátrányosabb helyzetben vagyunk, mint a nyelvigényes szakok. A Nyelvi Intézet kénytelen kényszer megoldásokat alkalmazni, összevonja hallgatóinkat más szakon tanulókkal. Így persze nem lehet a szaknyelvvvel foglalkozni. Ebben a tanszék próbál segíteni, a külföldi szakirodalom mindenki számára hozzáférhető, ajánlunk is anyagokat feldolgozásra.

— Milyen elhelyezkedési lehetőségeket nyújt a pénzügyi diploma? Van-e most kereslet pénzügyesekre, és vannak-e, akik csalódtak a szak elvégzése után?

— A csalódás csak annak köszönhető, ha valakinek nincs kellő önkritikája, és nem reálisan nézi a lehetőségeket. Az elhelyezkedési lehetőségek ugyanis széles körűek. Minden évben nagyobb a kereslet, mint a kínálat pénzügyi szakemberből, a vállalatok még negyedéven megkeresik a végzős hallgatókat ajánlataikkal. Az üzemi gyakorlat is jó alkalom a választásra.

— Mi vagyunk a fő szállítói az állam pénzügyi apparátusának. Sokan kerülnék tőlünk bankokhoz, tanácsokhoz, valamint különböző vállalatokhoz és a Pénzügyminisztériumba is. Ezzel kapcsolatban érdemes megjegyezni, hogy — kissé leegyszerűsítve — egy pénzügyesnek mindenhez kell értenie egy szakterületen, plusz a pénzügyekhez. Sohasem szá-

bad viszont úgy elképzelni, hogy ahol elsősre elhelyezkedtek, az egy életre szól. A szakmán belül nagy a mobilitás,

az is lehet, hogy végül valaki szakmán kívül találja meg a helyét — fejezte be Riesz professzor úr a tájékoztatót.

A külgazdasági szakról

A külgazdasági szak a kereskedelmi karhoz tartozik. Képzési ideje 9 félév. Az alaptantárgyak mellett (külkereskedelemtan, gazdaságtan, külkereskedelmi technika és szervezés, nemzetközi pénzügyek, külkereskedelmi vállalat gazdaságtan), olyan alternatív tárgyblokkokat lehet választani, amelyek révén a hallgatók tovább szakosodhatnak egyes ágazatok, vagy akár egyes vállalatok felé.

Dr. Szegvári Iván docens adott útmutatót az elsősöknök a szakról:

A külgazdasági szakot ez évben is várhatóan 100-110 hallgató választhatja. A tanszék szakosítási tetszet fog kidolgozni, s az ennek alapján megrendezendő „felvételi” eredmények jelentős szerepet szánunk a bekerülésnél.

Tapasztalataink szerint számos hallgatót a divat, vagy különböző illúziók motiválnak a szakválasztásnál. A külgazdasági szak esetében ilyen illúziók tapadnak az utazási lehetőségekhez, a társadalmi presztízshez, a keresetekhez, stb., amelyek vagy egyáltalán nem, vagy nem úgy igazak, ahogy ezt gyakorta gondolják. Ez a későbbiekben csalódások forrása lehet, amit célszerű megfelelő informálódással idejekorán megelőzni. A külkereskedő elsősorban és alapvetően közgazdász, akinek speciális külkereskedelemtan-gazdasági, technikai, pénzügyi, nyelvi stb. ismeretekkel is rendelkeznie kell. Megjegyzendő, hogy ezek az ismeretek a gazdaságirányítási rendszer fejlődési tendenciáiból, a külgazdasági szemléletmód terjedéséből adódóan egyre inkább az általános közgazdasági műveltség elemévé is válnak.

A külgazdasági tevékenységgel kapcsolatos munkakörök sokrétűsége és különbözősége következtében nehéz egyértelműen azonosítani azokat a sajtós adottságokat, amelyekre a jó külkereskedőnek szüksége van, s amelyek meglétét vagy hiányát a szakválasztásnál cél-

szerű figyelembe venni. Mindeközben közérzők tartozik azonban a jó nyelvérzék, ami egyben arra is garanciát jelenthet, hogy a relatíve magas nyelvtudás mellett is kellő időt, energiát fordítsanak a hallgató a szakirányára. A tipikus elhelyezkedési lehetőségeket figyelembe véve a szükséges sajátos adottságok közé kell sorolni a jó kapcsolatteremtő és tárgyalási készséget, valamint a gyakorlati érzéket is. Lényegesnek tartjuk továbbá — bár ez nem adottságok kérdése —, hogy a hallgatónak a szak iránti érdeklődése minél inkább szakmai természetű legyen.

A külgazdasági szakon végzettek iránti népgazdasági igények jelenleg is nagyok és a belátható jövőben növekvőek. A fő felvevő piacot a szakkülkereskedelmi vállalatok áruforgalmi (üzletkötői), államközi és közgazdasági tervezőelemző részlegei, valamint a külkereskedelmi joggal rendelkező iparvállalatok jelentik. A különböző irányítószerkezet, kutatóhelyek is általában szívesebben alkalmaznak olyan közgazdászt, akinek néhány éves vállalati gyakorlata van.

— Az elhelyezkedésnél milyen előnnyel vagy hátránnyal indulnak a szakon végzettek a Külkereskedelmi Főiskoláról jöttéssel szemben?

— A főiskolán több gyakorlati-technikai képzés van, és jobb a nyelvtanítás is, ezért az itt végzettek kezdetben előnyben vannak, közvetlenül üzletkötők lesznek. Az egyetemen végzettek viszont erősebb alapképzést kapnak, és ez közelebbről térül meg. Többen kerülnek a főhatóságokhoz, irányító, kutatóintézetekbe, főleg a tervező-elemző munkában vesznek részt. Ezt az induló helyzetet a vállalatok is ismerik, és a fenti szempontok alapján a főiskoláról, illetve az egyetemről érkezőket alkalmazzzák.

— Köszönjük a tájékoztatást.

Onody

Felhívás

A Magyar Közgazdasági Társaság egyetemi szakcsoportja felajánlja, hogy segít mindazoknak, akik szakdolgozat, TDK-dolgozat, tanulmányi versenydolgozat, vagy más egyéb tanulmány megírásához vállalati tapasztalatokat szeretnének gyűjteni, vagy kutatóintézetekben folyó kutatásokkal, illetve a gazdaságirányítási szervekkel összehangolt tapasztalatokkal szeretnének megismerkedni abban, hogy a számukra szükséges információkhoz hozzájussanak.

A segítséget a társaság szakosztályain (Ipári, Kereskedelmi, Külgazdasági, Politikai Gazdaságtan, Pénzügyi, Népgazdaság-tervezési, Statisztika, Munkaügyi, Matematikai Közgazdaságtani, Termelőeszköz-kereskedelmi és Mezőgazdasági), illetve a kiemelt intézményekben működő szakcsoportjaink (Belkereskedelmi Minisztérium, Ipari Minisztérium, Pénzügyminisztérium, Külkereskedelmi Minisztérium, Országos Tervhivatal, Magyar Nemzeti Bank, MTA, Közgazdaságtudományi Intézet) keresztül nyújtjuk.

Ehhez hasonlóan felajánljuk a segítségünket mindazoknak, akik egyénileg vagy csoportosan szeretnének megismerkedni egy-egy vállalat belső életével, az ott dolgozó fiatal közgazdászok tapasztalataival.

Akit ezek közül bármelyik lehetőség közelebről is érdekel, az keresse meg az egyetemi szakcsoport ifjúsági felelősét: Székely István Népgazdaságtervezési Intézet, 22-es szoba (hétfő, kedd, csütörtök).

a Magyar Közgazdasági Társaság hallgatói szakcsoportja

Egyedül a gondban

SÖRBÁL VAGY GÓLYABÁL?

Nem tudom mikor kezdődött ez az egész, de legalább négy éve vagyok itt, és folyton a fülemben csengtek ezek a szavak: kultúra, közösségi hangulat, alkotás és sorolhatnám a többi szót, ami úgy általában hiányozni szokott a felsőoktatási intézményekben. Vannak emberek, akik szívet-lelékkel munkálkodnak a kultúráért, a közösségben való gondolkodásért és alkotásért. Csak hogy itt is közelebb kerüljenek a tényezőkhöz, ami leszükteti ezt az amúgy is pár emberből álló, „mindent bele, a közösségért” csapatot. Na most, ezek a tényezők lehetnek akár objektívek: anyagiakra gondolok stb., akár szubjektívek: gondolok itt a családi problémákra, de van olyan típus is, aki csupán unalomból vagy szórakozásból került ebbe a kis csapatba. Kritikám elsősorban nem személyek ellen irányul, mint inkább a jelenleg az egyetemen uralkodó szemlélet ellen, és ennek a szemléletnek a valóságban napról napra beteges megnyilvánulása ellen.

is a pillanatnyi állapot műve, hanem a bennem végbemenő sorozatos csalódások eredménye. Ez a csalódási folyamat az úgynevezett „gólyabál”-on érte el a tetőpontját, vagyis itt betelt a pohár.

Tudomásom szerint azóta, amióta „gólyabál” létezik, azt a feladatot hivatott teljesíteni, hogy olyan keretet teremtsen az egyetemi, és itt hangsúlyozom, az egyetemi hallgatók számára, amely lehetővé teszi elsősorban az elsősőknek, hogy megismerkedjenek a felsőbbéves hallgatókkal, amellyel egy tartalmas és jól szervezett programot biztosítsanak. Csak hogy a Közgázón a múlt szombatán megrendezett ideai gólyabál megszemenően nem tudta megvalósítani ezt, és ahogy én megfigyeltem — és gondolom mindenki megfigyelte — ennek még a jelei sem mutatkoztak. De hát ezen nincs mit csodálkoznom, hiszen először is a gólyabál vendégeinek több mint a fele idegen volt a közgázón, nem beszélve arról, hogy a vendégek többségének ezse ágában nem volt ismer-

kedni, legfeljebb a sörben igen gazdag választékkal, amelyet egyáltalán nem csekély összegért lehetett kapni az egyetemből üzletszerűen átalakított kocsmacsarnokban. Azért ne felejtjük el, hogy voltak olyanok is, akik akartak ismerkedni, jól akarták érezni magukat, felejtethetlenné tenni ezt az éjszakát. Pánikba ne essünk! Erre is gondoltak a kedves szervezők. Igen, nagyon gazdag programot állítottak össze, bár ennek hatását csak a szegény vendégek zsebe érezhették! Ez biztos. Szinte érezhető volt, hogy mennyi erőfeszítésbe és fáradságba kerül a szervező-rendező gárdának ezt a programot összeállítani csak azért, hogy a vendég jól érezze magát. Sőt, arra is gondoltak, hogy ha esetleg elfárad a vendég, akkor hát várhat éjjel egy óráig a humoristákra és akkor kiszórakozhatja magát. Hát nem mondom, meg is volt az eredménye. A nyitótánc után, ami szerintem ennek a gólyabál-szindarabnak a nyitó és egyben záró felvonása volt, az emberek csak úgy szédelegtek

ki az aulából — ahol istencsapásként bömbölt a zene — a zsbongóba, ahol kisfilmet vetítettek, amit nemcsak nem lehetett hallani, de nézni sem volt érdemes. Mi a megoldás tehát? tovább vándorolni, felszédelni a klubba a jóban reménykedve, akkor még nem tudtam, hogy a szenczáció csak most következik. Hiszen itt nemcsak, hogy nem tudunk a hatalmas tömegben mozogni (mint máshol), nemcsak hogy őrlődött a zene, mint az aulában, hanem ráadásul olyan meleg és füst volt, hogy az emberek ki-berohangáltak a diszóból, csak özönlöttek össze-vissza kinyújtásban.

Utána bepillantottunk az egyik előadóterembe, ahol egy alig hallható francia—olasz filmet vetítettek. Az emberek unalmukban csak a sörben találtak vigasztalást, persze akik bírták zsebbel és kondival. Kilen óra felé a büfépult már a múltját siratta: leszedték. Üvegek repültek az egyetemen, nem volt olyan hely, ahol ne lett volna szilánk, majdnem mindenki agyonitta magát, üvöltöttek, verekedtek. Sok mindent tudnék sorolni, de gondolom ezeket a

tényeket az olvasó a saját bőrén tapasztalhatta. Mi ezeknek a tényeknek a valódi háttere? Először is tisztázjuk, hogy mi volt a gólyabál? Kultúra vagy konjunktúra? Nekem végig az volt az érzésem — mint gondolom másoknál is — hogy ilyen körülmények kö-

zött megrendezett gólyabál mögött, elsősorban üzleti megfontolások húzódtak meg. Nem akarok itt senkit megvádolni, de azért itt csak az őszinte kritika és konstruktív párbeszéd segíthet, hogy a jövőben még egyszer ilyen hibák ne ismétlődjenek meg. Továbbá azt is szeretném leszögezni, hogy ezekért az állapotokért mindnyájan felelősök vagyunk, mind a szervezők, de főleg a hallgatók, hiszen ahogy mondja a közmondás „egy kéz nem tud tapsolni”. Röviden, együtt kell lépnie a szervezőknek, klubvezetőknek, és főleg a hallgatóknak annak érdekében, hogy megszüntessék az egyetem kulturális életében uralkodó állapotokat, és hogy megalkossanak egy egészséges és konstruktív közösséget. Tehát minden egyetemi hallgatóra — s nem utolsósorban az egyetemi szervekre is, akik ez irányban valamit is tehetnek — hárul az a nagy és egyáltalán nem könnyű feladat, hogy olyan egészséges és alkotó közösséget alkossanak, ahol mindenki aktívan szerel, cselekszik, a képességei szerint, ahol mindenki mindenkire számíthat, ahol mindenki mindenkiért munkálkodik.

Végző búcsút

vesz Molnár Sándor, volt tanárvezető testnevelő tanártól, november 26-án reggel 9 órakor családja, barátai, ismerősei körében az egyetem közönsége, a Farkasréti temető ravatalozójában.

Helyreigazítás

Előző számunkban Szilvássy György KISZ-titkár képviselői beszámolójának címe sajnálatos sajtóhibával jelent meg. A megjelent „közvetlenebb választás — közvetlenebb irányítás” helyett — a cikk tartalmának megfelelően — a helyes cím természetesen „közvetlenebb választás — közvetlenebb irányítás”. A hibáért olvasóink szíves elnézését kérjük.

A Marx Károly
Közgazdaságtudományi Egyetem
lapja

Felelős szerkesztő:
FARKASINSZKYNE HALAY EDIT

Szerkesztőség:
1093 Budapest IX., DIMITROV TÉR 3.
Telefon: 174-548

Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.

Felelős kiadó:
TILL IMRE
igazgató

82-5323. Szikra Lapnyomda,
Budapest

Felelős vezető:
CSÖNDES ZOLTÁN
vezérigazgató

HU ISSN 0270-7528

Irány a mesebeli Afrika.

... Pedig nem úgy tűnt Madridban, hogy bármiféle cikk születne marokkói élményeinkről! Mivel Marokkónak semmilyen külképviselete sincs Magyarországon, Spanyolországban próbáltuk beszerezni a szükséges vizumokat. Közgázón elődeink példája alapján, abban a hiszemben térünk be a madridi marokkói követségre, hogy pár óra múlva boldog vizumtulajdonosként távozzunk.

Az ügyintézői szoba falán Marokkó térképe lógott. A kietlen sivatag miatt Marokkó déli és dél-keleti határát nem lehet pontosan megállapítani, ezért hozzávetőleges adatok szerint az ország területe 420-450 ezer négyzetkilométer lehet. No, persze hivatalosan. Az itteni térképen Keletre és Déltre ezek az elméleti határok erősen elnyúlnak, marokkói álláspont szerint erősen megközelítene az egymillió négyzetkilométert „nagy Marokkó” területe, Algéria és Mauritánia rovására.

Atnyújtjuk a vizumokat, a tisztviselő benelenéz. — Ah, magyarok! Két hónap múlva lesz kész a vizum! — Mi két nap múlva szeretnénk Marokkóba utazni. Magyar barátainknak tavaly két óra alatt készült el a vizum. — Május óta új rendelet van. Magyaroknak két hónapig tart, ha túl késő lenne önöknek, sajnálom. Au revoir!

Lacival (Oláh László), s Pannival (Sipos Anna) az összes nyelven, amelyen beszélünk, persze az orosz kivéve, próbáltuk megértetni vele, hogy mennyire fontos nekünk ez az út s hogy mennyit dolgoztunk érte. Magyarországon senki sem tudott erről az új rendeletről. A madridi magyar nagykövetség közbenjárása ellenére is hajthatatlan maradt. Későbbi tapasztalataink alapján valószínűleg hatástalan eszközökkel próbálkoztunk, egy kis pénz többet segített volna.

Később a malagai konzulátuson minden „szigorú rendelet” ellenére percek alatt megkaptuk az áhitott pecsétet és aláírást, ennek örömeire fejedelmi ebédet rendeztünk a város egyik sugárútjának járdáján. Jó hangulatunkat másnap Algecirásban a szemerklő eső sem zavarta.

Bizony, nem gondoltuk, hogy nagykabátban utazunk Afrikába, de legalább már a hajón voltunk! Teljesen csak akkor nyugodtunk meg, amikor a vámiszervizelő beütötte a hajón a belépési pecsétet. Igen, most már biztos eljutunk Marokkóba, mert annyira vonzott bennünket. Miért pont Marokkóba? Persze, azért is, mert ez az egyetlen afrikai ország, ahol érvényes az Interrail.

Másrészt Marokkó minden tekintetben szélsőséges ország. Az ország nagy része oázissal tarkított sivatag, illetve fél-sivatag, de ugyanakkor mediterrán partvidéke is van, s itt ma-gasodnak az Atlasz mindig hófedte csúcsai. Egészen más az éghajlata, növény- és állatvilága, mint egy közép-európai országé. Mégis az itt élő emberek érdekelték bennünket leginkább, akik egykor Matisse-t és Delacroix-t is idecsalogatták. Már az őskorban is éltek ezen a tájon emberek. A sziklarajzokat az utókorra hagyó különböző mediterrán típusok kéverékének tekinthető emberek voltak a berberiek elődei, akiknek a történetét i. e. II. évezredtől számítjuk, és akik még ma is élnek, s a lakosság kb. 20 százalékát képezik. (A népesség 60 százaléka arab, 15 százaléka arab—berber keverék, kb. 300 ezer európai, főleg francia, spanyol és olasz él a kb. 20 milliós országban.)

Városokat alapítottak a föníciaiak, a görögök, a karthágóiak, a rómaiak, jártak itt a vandálok és a nyugati gótok is. A VII. századtól több hullámban kezdődött meg az arabok és iszlám-terjesztése. 788-ban született meg az önálló, feudális arab állam, a mai Marokkó területén, s az arabok már ekkor csodálatos palotákat építettek, mi, magyarok pedig csak több mint 200 év múlva alapítottuk meg államunkat.

Kíváncsiak voltunk, vajon hol tartanak most? Hol jár a fejlődésben a fekete afrikai országokhoz képest gazdag arab ország, hisz a fejlődő országokról csak könyvekben, újságokban

Marokkói meglepetések

olvashattuk eddig. Igen, viszont bennünket a titokzatos „Kelet”, bár Afrika legnagyobb részén fekszik Marokkó, ahol a legelőkelőbb származásúknak ma is még csak a Próféta közvetlen leszármazottai, és azok utódait tartják, ahol még az időszámítás is más...

... És most már milyen egyszerű, csak át kell szelni a Gibraltar szoros. A tengeren délnek kísérték hajónkat. Mindig a hajók közelében csoportosulnak, szeretik a közönséget? Játsszanak, produkálják magukat, egyes és páros ugrásokkal szórakoztatnak minket, s közben kényelmesen tartják a hajónk iramát. Kb. háromórás út után feltűntek Tanger, a 250 ezer lakosú kikötőváros fehér háza, s hamarosan Afrika földjére léptünk.

A legkülönbözőbb híreket kaptuk korábban a marokkói közbiztonságról.

— Nem különbözik az európai országokétól. Tíz napig voltunk ott tavaly, és semmi baj nem történt velünk. Igaz, hogy találkoztunk egy nyugatnémet sráccal, aki egy szál rövidnadrágban ért haza, de ez csak egy példa s bárhol megtörténhet véletlen hasonló dolog — vélte Sárs „Charlie”.

— Sok meglepetés fog érni titeket! Tangerből minél gyorsabban tünjete el! — ajánlották a nyugatnémet fiúk még Portugáliában.

Meg is fogadtuk tanácsukat. A kikötő és az éppen hajóra váró délre tartó vonat között mindössze 200-300 méter a távolság. Rövid, de az európaiak számára viszontagságos út. A vámház előtt menetrend szerint várják a „prédát”, a kikötői „hiénák”. Nagyon szolgálatkészek; taxit szereznek, mindenféle nyelven vállalnak idegenvezetést az óvárosban, a „legjobb” szálláshelyekre kísérik — aztán jobb esetben csak tíz-húsz dirham (1 dirham kb. 6 forint) kérnek áldozatos munkájukért, rosszabb esetben szük sikátorokon, girbe-gurba utcácskákon át biztos helyre viszik a balekokat, ahol egyszerre hat-hét „ütik-lauz” is várhatja őket.

A pénzt nyakunkban tartva, csomagjainkra összpontosítva, libasorban, faltörő kosként törtünk utat a tömegben. Olykor a szolgálataikat a kelleltnél kicsit agresszívebben felajánlók kezeit is le kellett ráznunk a vállunkról, de végül is szerencsésen elértük a vonatot.

Marokkóban két vasúti vonal van. Az egyik Tangerből Rabaton és Casablancán át Marrakech-be megy, a másik az algériai határ melletti Oujdából Meknesen át tart Rabatba, innen lehet északra, illetve délre utazni tovább. Most készül a sivatagot átszelő vonal, persze egészen Agadirig.

A rövid tengerparti szakasz után kopár a táj. Arcukat fátyollal betakaró nőket látunk, burnuzos pásztorok üldögélnek nyájaik mellett, valamilyen sárga gyümölcsöt szednek a gyerekek. Útitársunk rabati egyetemista fiú, Franciaországban volt. Mivel a mai Marokkó területének kétharmada francia gyarmat volt, a legkisebb gyerekektől az öregéig szinte mindenki anyanyelvi szinten beszélt franciául. A fennmaradó rész korábban a spanyolokhoz tartozott, mégis csak egy-két északi városban beszélnek spanyolul. Panni a tolmácsunk, a Polisario-val való konfliktusokról kérdezősködünk. Tömör a válasz:

— Nincs több probléma, megoldottuk.
— Tulajdonképpen miért tört ki a háború?
— Spanyol Szahara mindig is marokkói volt. Mikor a spa-

nyolok kivonultak, akkor szerveződött idegenekből ez a „szaharai nép”, az óslakosság marokkóinak vallja magát. A Polisario harcossai főleg Algéria által szervezett zsoldosokból, s kubai kalandorokból állnak, akiket Algéria pénzeli. Algéria háborúval akarja legyengíteni gazdaságunkat. Marokkó erős ország, de a háború drága.

Megérkezünk Rabatba, leszáll, és így nem kapunk további felvilágosítást. Innen már csak egy óra Casablanca, Ingrid Bergmann és Humphrey Bogart, no meg közös egyetemi barátunk, Musztafa városa. Este 9-kor érkezünk meg, csak éjjel van csatlakozásunk Marrakech-be. Természetes, hogy ezt a kis időt ki kell használni, hisz oly kevés nyolc nap Marokkóra! Vajon milyen lehet az éjszakai élet a csaknem kétmillió, európai jellegű nagyvárosban?

Kihalt a város, alig lézeng valaki az utcákon, a kávéházak éppen zárórához készülődnek. Valószínűleg rossz városrésze tévedtünk, sebjaj, elstátunk a mulatónegyedig! Természetesen „kísérőink” is akadnak rögtön, az egyik mond valamit franciául Panninak, aki felháborodik, mire a fiú vigyorogva eloldaldog.

— Tudjátok, mit mondott? Megkérdezte, hogy mennyiért töltöm vele az estét, persze, nem ilyen finoman.

Hiába, na, nehéz megszokni őket. „Barátaink” váltják egymást a sikertelen próbálkozások után, de sajnós, mindig akadnak újak és egyre többen. Talán túl közel vagyunk a Medinához (óvároshoz), állítólag ez a legveszélyesebb. Végre látunk egy európaít, tud spanyolul.

— Elnézést, uram! Szeretnénk sétálni a városban, merrefelé érdemes?

— Hol van a szállásuk?

— Nincsen, csak pár óránk van, utazunk tovább délre.

— Nagyon jó sétat ajánlok, a legrövidebb úton menjenek a pályaudvarra! Ez rossz város este, értik?

Megértettük. Visszafelé persze ismét találkozunk régi ismerőseinkkel, akik csak akkor tűnnek el rövid időre, amikor egy rendőrtől megkérdezzük a pályaudvarra vezető utat.

Egyszer csak artikuláltan jajgatást hallunk. Az út túlsó oldalán csoportosulnak. Előkerül valahogyan két rendő, áthoznak valakit vagy valamit az úttesten. Mikor közelebb érnek, látjuk, hogy egy idősebb asszony, akinek ruhája szétépte, a teste csupa vér. A rendőrök karjával és lábával fogva cipelik, mint amikor a vágóhídon viszik a véres húst.

Továbbmegyünk, kicsit kilépünk. Elég volt két óra is egyelőre.

— Majd visszafele megint kiszállunk, de nappal — mondja Laci.

Felkészítettek bennünket az éjszakai vonatokra, még otthon. Mikor a vonat begördül, felugrunk ketten Lacival, a még mozgó szerelvényre, hogy legyen helyünk. Persze, a helyi viszonyokat jól ismerő „bennszülöttek” is követik példánkat. Panni és két magyar srác, akikkel a pályaudvaron futottunk össze, feladják a cuccukat az ablakon át. Elég könnyen megy, ugyanis nincs rajta üveg. Hármában kibérelünk egy kupét. Az „ablak” mellé felpolcoljuk a csomagokat, Laci elújít fekszik a földre, nehogy bajuk essék. Ketten végigtérpszekünk az ülésen. Nem sokáig. Mint később kiderült, a harmadosztályra tévedtünk, ahol nagy attrakciónak számít az európai vendég. A mellettünk levő kupéban is van még hely, de két asszonygyermekét mindenképpen hozzánk akarja ültetni — a fekvésnek vége. Útitársaink lassan kicserélődnek, idősebbek, egyre többen vannak. Itt az idő, hogy távozzunk a második osztályra. Másnap reggel már Marrakech-ben „ébredtünk”.

(Folyt. köv.)

Rózsa Iván